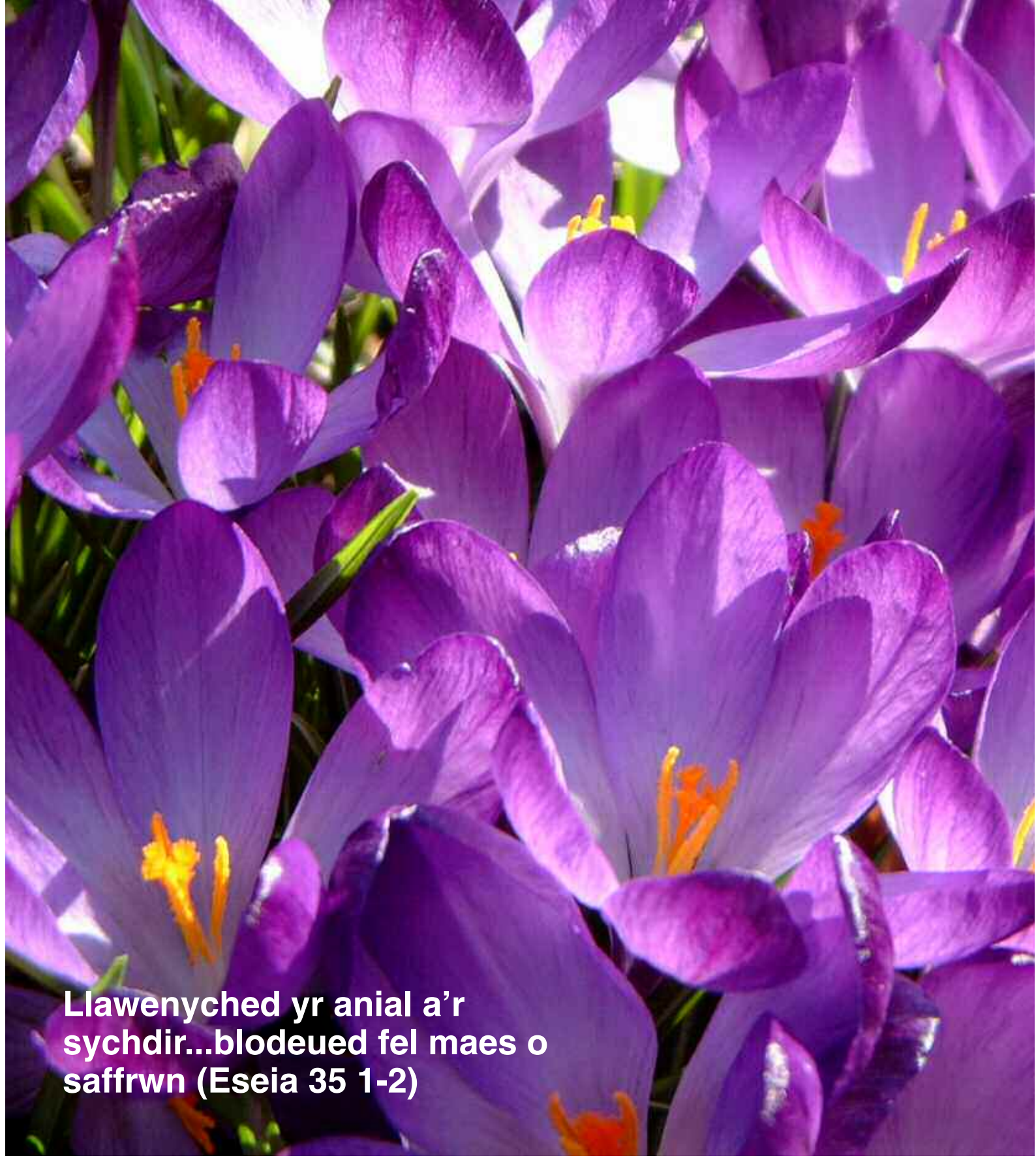

Gwyllyedydd

CYFNODOLYN SYNOD CYMRU YR EGLWYS FETHODISTAIDD

**Llawenyched yr anial a'r
sychdir...blodeued fel maes o
saffrwn (Eseia 35 1-2)**

Un o drychinebau dyngarol mwyaf ein cyfnod ni yw argyfwng y ffoaduriaid a orfodwyd i ffoi rhag rhyfel a newyn o rai o wledydd tlotaf ein byd. A'r gwledydd tlawd eraill gan mwyaf sydd wedi rhoi lloches iddynt - nid y gwledydd cyfoethog fel ni ym Mhrydain. Rydym ni wedi derbyn llai o ffoaduriaid na 15 gwlad Ewropeaidd arall. A'r trueni mwyaf yw fod cynifer o'r ffoaduriaid hyn yn blant ifanc a wahanwyd oddi wrth eu rhieni, yn aml oherwydd marwolaeth. Mae

elusennau fel Cymorth Cristnogol, Achub y Plant ac UNICEF yn brwydro'n galed i'w helpu ond mae ymateb crintachlyd Llywodraeth Prydain yn gywilyddus. Mae'r canlyniadau os anwybyddir y sefyllfa hon - cenhedlaeth gyfan o blant wedi eu trawmateiddio'n ddifrifol - yn anfaddeuol.

Yn ddwfn yng nghof ffydd Iddewon a Christnogion mae'r gorchymyn i "garu'r dieithryn". Bob tro y cawn y

gorchymyn hwn, cawn hefyd ein hatgoffa ein bod unwaith wedi bod yn ddieithriaid ein hunain. Efallai na fu hyn yn brofiad personol i ni, ond mae ein bywydau yn cael eu llywodraethu gan hanes sydd yn llawer mwy na ni ein hunain. Mae ein stori fawr yn cychwyn efo Abraham a alwyd gan Dduw i adael bro ei febyd ac i deithio mewn ffydd. Mae ein stori yn parhau gyda'r bobl a adawodd yr Aifft i ddianc rhag gormeswr dan arweiniad Moses, i deithio drwy anialwch er mwyn chwilio am wlad well i fyw. Rhan o'r un stori yw hanes Daniel, a alltudiwyd ym Mabilon, ymhell oddi cartref. Uniaetodd yr Arglwydd Iesu ei hun â'r stori: nid oedd ganddo unlle i roi ei ben i lawr. Dieithriaid oedd y rhai aeth o'n blaenau yn y ffydd ac rydym yn falch o gynnig gwir letygarwch a chroeso i'r rhai sydd yn dod atom fel dieithriaid. Rydym hefyd yn gwrando ar beth mae Iesu'n ei ddweud am groesawu'r dieithryn yn un o'i ddamhegion: 'Yn gymaint ag ichwi ei wneud i un o'r lleiaf o'r rhain, i mi y gwnaethoch' (Mathew 25:40). Pan fyddwn yn croesawu unrhyw ddieithryn, bydd yn weinidogaeth i Grist ei hun. Cofiw'n hefyd fod angen i ni holi pam y mae'r pethau hyn yn digwydd. Fel y dywedodd yr Archesgob Helder Camara: "Pan roddaf fwyd i'r tlodion, maent yn fy ngalw'n sant. Pan holaf pam maent yn dlawd, maent yn fy ngalw'n gomiwnydd".

Y Parchedig Martin Evans-Jones

Sefydlwyd Pobl i Bobl pan ddaeth criw o wirfoddolwyr ynghyd yn 2015 i ymateb i'r argyfwng ffoaduriaid – argyfwng nas gwelwyd mo'i debyg ers yr Ail Ryfel Byd. Amcangyfrifwyd y llynedd fod cynifer â 65.3 miliwn o bobl wedi'u dadleoli drwy'r byd – hynny yw, pobl a oedd wedi gorfod gadael eu cartrefi oherwydd rhyfel neu newyn. Ers

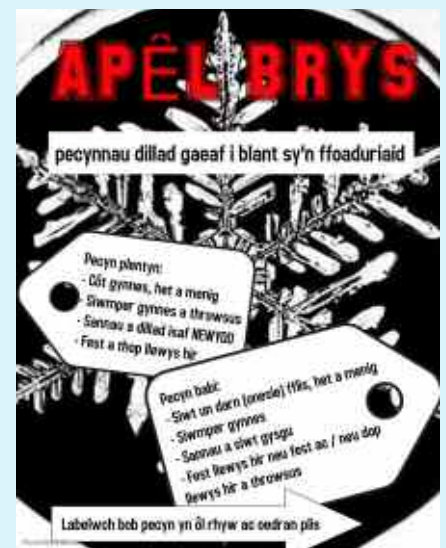
hynny mae'r ffigur wedi codi, a disgwylir iddo barhau i godi tra bydd rhyfel yn chwalu bywydau, a'r newid yn yr hinsawdd yn gwasgu ar allu cymunedau i'w cynnal eu hunain. Nod Pobl i Bobl yw tynnu sylw at ddioddefaint y bobl hyn, ymgyrchu dros eu hawliau ac yn bennaf oll, codi arian ac anfon rhoddion o Gymru i'r gwersylloedd lle mae teuluoedd yn byw mewn amgylchiadau echrudus. Y llynedd, buom yn cydweithio â sawl sefydliad arall yng ngogledd Cymru a gorllewin Lloegr i anfon dillad cynnes a bwyd/nwyddau ymolchi i blant ac oedolion mewn gwersylloedd yn Calais, Gwlad Groeg, Libanus a Syria. Ym mis Rhagfyr, cynhaliwyd ocsiwn a gododd dros £4,000 i brynu peiriant pelydr-x

ein helpu drwy ddod i'n sesiynau didoli wythnosol os ydych yn byw yn y Gogledd, neu gyfrannu dillad/nwyddau neu arian? Efallai y gallech drefnu digwyddiad neu fore coffi er mwyn codi arian at yr achos. Cysylltwch â **contact@pobl-i-bobl.org** am fwy o wybodaeth, neu ewch i'n tudalen ar Facebook i ddilyn ein hynt: **www.facebook.com/pobl-i-bobl** (Neu holwch Robin a Ffion).

Cathrin Alwen

i'w anfon i Syria. Rydym hefyd wedi bod yn brysur yn estyn croeso i ffoaduriaid sydd wedi ymgartrefu yma yng Ngwynedd ac Ynys Môn o dan gynllun Llywodraeth y DU. Y bwriad yw parhau â'r gwaith yma, tra bo'r angen yn parhau. Tybed allwch chi

Gwyllyddydd

CYFNODOLYN SYNOD CYMRU

YR EGLWYS FETHODISTAIDD

Sefydlwyd 1877 – Cyfres Newydd 1987

RHIF 205

CHWEFROR - MAWRTH 2017

Cyhoeddir 6 rhifyn y flwyddyn – am ddim i
aelodau a chyfeillion Synod Cymru.
6 rhifyn drwy'r post £4.

**BARNY CYFRANWYR UNIGOL A FYNEGIR
YNYR EITEMAU UNIGOL**

Golygyddion:

ROBIN JONES

LLYS ALAW, 18 STÂD ERYRI

BETHEL, CAERNARFON

GWYNEDD LL55 1BX

Ffôn: 01248 670140

symudol: 07780869907

e-bost:

robinbethel@tiscali.co.uk

FFION ROWLINSON

CRUD YR AWEL

LÔN NEWYDD COETMOR

BETHESDA, GWYNEDD LL57 3DT

Ffôn 01248 605365

e-bost:

ffion.rowlinson@trysor.f9.co.uk

Croeso i chi anfon at Robin neu Ffion

DYDDIAD CAU:

3 MAWRTH, 2017

Dylid gwneud sieciau yn daladwy i

**“Yr Eglwys Fethodistaidd –
Talaith Cymru”**

Argraffwyr:

Gwasg y Bwthyn, Caernarfon (01286) 672018

I gofio penblwyddi y diweddard
**Barchedig a Mrs J Haines Davies,
Colwyn**

I gofio'n dyner am ein hannwyl rieni a
nain a taid gwerthfawr a fuasai'n 100
oed eleni, Dad ar Ionawr 15fed a Mam
ar Fawrth 2ail. Eich colli a'ch caru ac yn
werthfawrogol o'n magwraeth.

*Arfon, Angela a Catrin, Catherine,
Martin, Angharad, Gareth, Tirion Llyr,
Mali Grug a Gwenno Fflur.*

HOREB A DISGWYLFA, COLWYN

Tŷ dwy lofft ar gael i'w rentu, newydd ei
adnewyddu gyda gwres canolog nwy.
Mae'r tŷ wedi'i leoli ym Mhenmaen, Hen
Golwyn. Am fanylion pellach, cysylltwch
yn fuan â Ken 01492-515209 neu Arfon
01492-516912.

OR GADAIR AR Y GOROR

gan y Parchedig JENNIFER HURD

Rwyf wrth fy modd yn darllen – yn y gwely, ar y trênn, wrth y bwrdd, yn y stydi, yn y lolfâ... Ond rhoddais y gorau i ddarllen yn y bath ar ôl gollwng llyfr *Dracula* i'r dŵr oherwydd imi gael cymaint o fraw! Cyn y Nadolig, darllenais ddau lyfr sydd, rwy'n credu, yn hynod o bwysig i ni yng Nghymru. Hoffwn eu cymeradwyo, gan obeithio y gwnewch chithau eu darllen.

Y cyntaf yw *A New Mission to Wales* gan David Ollerton, wedi'i gyfieithu gan Meirion Morris o dan y teitl *Cenhadaeth Newydd i Gymru* (y ddau wedi'u cyhoeddi gan Cyhoeddiadau'r Gair, 2016). Is-deitl y llyfr yw “*Gweld eglwysi yn ffynnu ar draws Cymru yn yr unfed ganrif ar hugain*”, ac mae'n ffrwyth astudiaeth a wnaed gan Ollerton o eglwysi Saesneg a Chymraeg eu hiaith a sut y maent yn ffynnu (neu beidio) yn y ganrif bresennol. Yn y bôn, mae ymchwil Ollerton yn dangos sut y mae tyfiant eglwysig yn deillio o wasanaethu'r gymuned ac o edrych tu allan a thu hwnt i furiau'r capel, gan ystyried anghenion ein cymdogion ac nid ein hanghenion ein hunain yn unig. Mae'n swnio'n syml, onid yw? Dyna beth yw bod yn Gristion, rhan o gorff Crist. Ond fel mae ymchwil Ollerton yn dangos, nid yw hyn yn digwydd ym mhob capel ac nid yw'n ymddangos ei fod yn bwysig i bob Cristion yng Nghymru. A dweud y gwir, mae rhai o'r penodau am rai capeli fel edrych mewn drych, ac maent yn codi mwy o ofn arnaf na'r copi o *Dracula* a ollyngais i'r bath... Llyfr pwysig iawn yw *Cenhadaeth Newydd i Gymru*, sy'n berthnasol ofnadwy wrth i ni, yn Synod Cymru, ganolbwyntio ar drydedd thema prosiect “Datblygu Ein Galwad” eleni, sef Gwasanaethu.

Yr ail lyfr yw *Our Holy Ground: The Welsh Christian Experience* gan John J Morgans a Peter C Noble (Y Lolfa, 2016). Yn Saesneg yn unig y mae'r llyfr hwn ar gael ond, i mi, mae'n hollol Gymreig a Chymraeg. Mae'n debyg i lyfr David Ollerton mewn llawer o ffyrdd - mae'r ddau yn cynnwys hanes Cristnogaeth a bywyd eglwysig yng Nghymru, er enghraifft, er mwyn ystyried sut y cyrhaeddusom y man y cawn ein hunain ynddo heddiw - ond mae'n wahanol, hefyd, nid lleiaf am ei fod yn dod o gyd-destun llai

efengylaidd. Mae'r ddau lyfr yn ategu ei gilydd, felly, ac rwy'n falch fy mod wedi darllen y naill ar ôl y llall. Credaf fod casgliad *Our Holy Ground* yn mynd law yn llaw â chasgliad *Cenhadaeth Newydd i Gymru*: mae'r awduron yn sôn am ddod i ben eu taith ymchwil a gweld y geiriau “Câr di” ac wedyn “Duw cariad yw” ar waliau eglwys a chapel. Unwaith eto, mor syml. Ond sut mae rhoi mynegiant i'r geiriau hyn? Trwy wasanaethu ein cymdogion. Mae neges y ddau lyfr yn glir: os ydym am weld eglwys Iesu Grist yn ffynnu yng Nghymru yn ein canrif ni, rhaid ymateb i alwad Duw i garu ac i wasanaethu ein cymdogion. Mae'r ysgrifen ar y mur!

Felly, os ydych yn chwilio am lyfr i'w ddarllen yn ystod tymor y Grawys eleni er mwyn paratoi ar gyfer y Pasg, fel unigolyn neu fel grŵp, hoffwn gymeradwyo i chi un o'r llyfrau hyn - neu'n well byth, y ddau! Mae'n hollbwysig na fyddwn yn anwybyddu beth mae Duw yn ei ddweud wrthym drwyddynt. Mae gan yr iaith Roeg ddau air am amser, sef ‘chronos’ a ‘kairos’. Mae ‘chronos’ yn sôn am amser sy'n mynd heibio - amser y cloc, fel petai. Mae ‘kairos’ yn sôn am amser penodol mewn hanes - yr amser, os liciwch chi. Mae meddylwyr fel Ollerton, Morgans a Noble yn dangos i ni sut mae Cristnogaeth yng Nghymru yn wynebu moment ‘kairos’ yn ein hanes. Mae'n amser ymateb i alwad Duw i garu ac i wasanaethu.

Erbyn rhifyn nesaf y *Gwyllyddydd*, bydd y Synod yn paratoi i gyfarfod ac i ystyried ymatebion a chanlyniadau adolygiad ein bywyd efo'n gilydd. Beth fydd Duw yn ei ddweud wrthym ni fel aelodau Cymraeg yr Eglwys Fethodistaidd yng Nghymru? Mae'n rhaid i ni weddio am ddoethineb ac am ddewrder i ymateb os bydd yn ymddangos bod Duw yn ein galw i fentro eto mewn cariad a gwasanaeth yn ei enw Ef. Un peth y mae'r llyfrau *Cenhadaeth Newydd i Gymru* ac *Our Holy Ground* yn ei ddatguddio, yn sicr, yw nad yw Duw erioed wedi gadael ei bobl yng Nghymru dros yr holl ganrifoedd, ac na fydd byth yn eu gadael chwaith. Gallwn gamu ymlaen mewn hyder. Cofiw beth a ddywedodd John Wesley: “The best of all is, God is with us”.

CNOI CIL

gan GWYNDAF ROBERTS

Eleni fe fyddwn yn nodi trichan-mlwyddiant genedigaeth William Williams, Pantycelyn (1717-1791). Mae'n achlysur o bwys mawr gan mai emynau Pantycelyn i bob pwrpas oedd litwrgi'r Diwygiad Methodistiaidd. Fe gyfansoddodd oddeutu 800 o emynau ac mae 88 ohonynt yn *Caneuon Ffydd*. Yr agosaf ato mewn nifer yw Elfed gyda 44 o emynau. Gobeithio y bydd eleni yn flwyddyn o ganu ac astudio o'r newydd waith y Pêr Ganiedydd.

Ond tybed a fyddai emynau Pantycelyn wedi'u cyfansoddi o gwbl pe na byddai'r hyn a fydd yn cael ei ddathlu ar ddiwrnod olaf mis Hydref eleni wedi digwydd. Mae 31 Hydref 2017 yn nodi 500 mlwyddiant gweithred anhygoel o ddewr Martin Luther (1483-1546) yn hoelio ei brotest 95 pwynt yn erbyn Eglwys Rhufain, a'r Pab yn arbennig, ar ddrws eglwys Wittenburg.

Ganwyd Luther ym mhentref Eisleben ger Wittenburg yng ngogledd yr Almaen, sydd oddeutu 125 cilometr o Berlin. Mwynwr tlawd oedd ei dad a chanddo gred syml am Dduw fel un a oedd yn cosbi pechaduriaid. Fel plentyn dysgodd Luther ofni Duw yn hytrach na'i garu. Dymuniad ei rieni oedd iddo fynd yn gyfreithiwr ac aeth i Brifysgol Erfurt yn 1501 i astudio'r pwnc. Un diwrnod wrth gerdded gyda chyfaill fe ddaliwyd y ddau mewn storm o fellt a tharanau. Trawyd

ei gyfaill gan fellten a bu farw yn y fan a'r lle. Gwelodd Luther y digwyddiad fel cosb gan Dduw am bechodau ei gyfaill. Mewn braw fe gefnodd ar y brifysgol ac ymuno yn 1505 â mynachdy Urdd Awstin Sant yn Erfurt. Yn 1508 aeth oddi yno i ddarlithio ym Mhrifysgol newydd Wittenburg a agorwyd yn 1502. Fe brofodd yn boblogaidd fel darlithydd tra ar yr un pryd yn gwneud datganiadau nad oeddynt wrth fodd yr Eglwys. Yn 1511 bu ar daith i Rufain i bledio achos Urdd Awstin yn yr Almaen ac yno agorwyd ei lygaid i lygredigaeth y Babaeth. Pan ddaeth cynrychiolydd y Pab i Wittenburg yn 1517 i werthu maddeuebau, gwrthododd Luther brynu dim ohonynt, gan hoelio ei wrthwynebiad ar ddrws yr eglwys. Aeth y sôn am ei weithred a'i ddaliadau ar dân ddrwy'r Almaen a bu'n rhaid iddo, o dro i dro, gael ei guddio gan ei gyfeillion rhag llyd y rhai a fyddai am ei labyddio fel heretic. Wrth guddio yng nghastell Wartburg yn 1521 a 1522 fe gyfieithodd Luther y Testament Newydd o'r Roeg i'r Almaeneg.

Yn ei lid gorchmynnodd y Pab iddo ymddangos yn Augsburg i gael ei erlyn gerbron un o gardinaliaid yr Eglwys. Gwrthododd Luther newid dim o'i ddatganiadau. Pan ddaeth gorchymyn gan y Pab i'w fwrw o'r Eglwys, fe losgodd Luther y llythyr ar goelcerth y tu allan i furiau Wittenburg. Yn Ebrill 1521 fe ymddangosodd Luther gerbron Cyngor yr Eglwys yn Worms pryd y gofynnwyd iddo dynnu'n ôl ei ddatganiadau gwrtheglwysig. "Ni allaf dynnu'r un gair yn ôl," meddai. "Bu Cynghorau a Phabau yn aml yn anghywir; mae'n rhaid imi ufuddhau i'r Ysgrythur nid iddynt hwy. Yma y safaf, ni allaf wneud dim arall. Duw a'm cynorthwyo, Amen".

Bu mewn perygl mawr wedi Worms ond roedd ganddo gyfeillion da. Cafodd loches gan un o dywysogion y rhan honno o'r Almaen. Pan gyhoeddwyd y Beibl cyfan mewn Almaeneg roedd y Gair ar gael i bawb. Cefnogwyd Luther gan lawer o dywysogion yr Almaen ac mewn byr amser sefydlwyd Eglwys Lutheraidd yn yr Almaen, Norwy, Sweden a Denmarc. Mae'n deg dweud mai'r flwyddyn 1517 a welodd ddechreuad y Diwygiad Protestannaidd.

Roedd Luther yn awdur toreithiog iawn a bu ei esboniadau ar y Llythyr at yr Hebreaid a Llyfr y Salmu yn boblogaidd dros ben. Lluniodd emynau hefyd ond dim ond un ohonynt sydd yn *Caneuon Ffydd* sef rhif 121. Salm 46 yw sail yr emyn ac mae credo Luther i'w weld yn glir yn yr ail bennill sy'n datgan "Ni ellir dim o allu dyn". Dylid ceisio canu emyn 121 o leiaf unwaith ym mhob capel ac eglwys eleni er cof am yr awdur dewr a sbardunydd Protestaniaeth. Fe fydd yr alaw gan Luther *Ein Feste Burg* (a threfniant J S Bach) yn sicr o godi eich calon.

Yn ystod 2017 fe ddylem ddefnyddio'r

dathliadau i ddeall yn well yr hyn a ysgogodd y Diwygiad Protestannaidd ac i weld ar yr un pryd pa fodd y gellir cerdded ymlaen yn ecwmenaidd. Yn Hydref 2016 teithiodd y Pab Ffransis i Sweden i arwyddo datganiad ar y cyd gyda'r Eglwys Lutheraidd i geisio symud gweddill y rhwystrau sy'n atal undod llawn rhyngddynt. Bu'r ddwy eglwys mewn trafodaethau ers 50 mlynedd ar y pwnc ac mae datganiad Hydref 2016 yn annog y ddwy ochr i edrych yn onest ar y gorffennol gan gydnabod camgymeriadau a cheisio maddeuant. Cyd-ddigwyddiad hapus oedd bod Eglwys Loegr hithau yn dathlu yn Hydref 2016 y cyfarfod hanesyddol rhwng y Pab Paul VI a'r Archesgob Michael Ramsey hanner can mlynedd yn ôl. Ers hynny bu trafodaethau ynglŷn ag undeb rhwng y ddwy eglwys ond mae ordeinio merch yn yr Eglwys Anglicanaidd a phriodasau rhwng cyplau o'r un rhyw yn creu anawsterau ychwanegol. Yn ystod 2017 fe fydd y Cyngor Methodistiaidd Bydeang yn dathlu'r cysylltiad 30 mlynedd a fu rhyngddynt a'r Fatican mewn cyfarfod arbennig yn Rhufain. Mae swyddfa ecwmenaidd eisoes wedi'i sefydlu yn Rhufain.

Yn wyneb y datblygiadau hyn mae arafwch yr Eglwys Cyfamodol yng Nghymru i symud ymlaen i wireddu unrhyw fath o gynllun uno yn arwydd o'r argyfwng crefyddol sy'n bodoli yn ein gwlad. Mae'n ymddangos y bydd disgynyddion Martin Luther wedi cyfannu'r rhwyg a fu rhyngddynt a Rhufain ymhell cyn y bydd Protestaniaid Cymru wedi gweld yn dda i gofleidio ei gilydd yn llawn.

RHODDION

Diolchwn yn gynnes unwaith eto am y tanysgrifiadau a'r rhoddion caredig a dderbyniwyd tuag at gostau cyhoeddi a dosbarthu'r *Gwyllyddydd*.

EDRYCHWN YMLAEN AT DDERBYN TANYSGRIFIADAU AR GYFER 2017 PAN FYDD YN HWYLUS

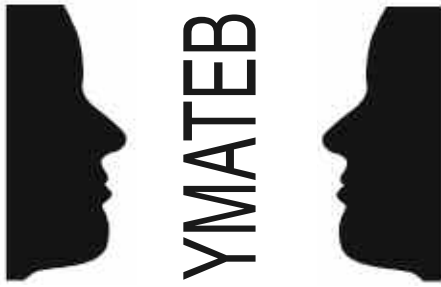
Mrs Megan Jones, Gwelafon, Corwen	£10-00
Prifysgol Bangor	£4-00
Er cof am y Parch. Ronald Griffith gan ei weddw Mrs Margaret Griffith, y Drenewydd	£25-00
Er cof am fy rhieni, y Parch. a Mrs J. Gwyn Jones (Cyn Gadeirydd Talaith Gogledd Cymru) gan Elan Griffith	£25-00
Dienw	£25-00
Teulu'r diweddar Barch. a Mrs J. Haines Davies	£20

Cyfanswm: £109-00

LLONGYFARCHIADAU

i fudiad Trefnu Cymunedol Cymru ar ennill gwobr gan bapur newydd y *Guardian* yn ddiweddar am waith da er lles cymdeithas. Mae TCC yn dod â gwahanol grwpiau cymunedol, ysgolion a mudiadau ffydd at ei gilydd yng ngogledd-ddwyrain Cymru, i'w helpu i ymgyrchu a gwella bywydau pobl. Gan ymwrthod â'r syniad fod pobl gyffredin yn ddirym, mae TCC yn helpu pobl i redeg ymgyrchod llwyddiannus i sicrhau newid er gwell. Un ymgyrch bwysig yw'r un a drefnwyd i helpu ffoaduriaid o Syria i gael ymgartrefu yn ardal Wrecsam. Dewiswyd TCC o blith dros 700 o geisiadau i ennill un o wobrau'r *Guardian*. (Gweler: <https://www.theguardian.com/society/2016/dec/13/guardian-charity-awards-2016-the-winners>)

Cadeirydd Ymddiriedolwyr TCC yw'r Parchg. Jennie Hurd; gan hynny rydym yn arbennig o falch o glywed y newydd hwn!

Diolch yn fawr i'r Parchedig J. Bryn Jones am ei lythyr yn dymuno'n dda i olygyddion y Gwyllydydd a'r darllenwyr oll ar ddechrau blwyddyn; diolch iddo yn ogystal am ddychwelyd at y cwestiwn pwysig a gododd yn ein rhifyn diwethaf sef 'Beth am y dyfodol?'

"Beth am ddyfodol ein byd ar ddechrau'r flwyddyn hon? Yr helyntion yn Syria yn dal i hawlio'r penawdau: miloedd ar filoedd wedi'u lladd, eraill yn ffoaduriaid. Rhai wedi dod i Brydain - ond nid digon gan mai'r Llywodraeth yn Llundain oedd yn penderfynu'r niferoedd. A beth allwn ninnau ei wneud? Mwy nag a feddylw'n.

Gallwn weddio drostynt yn eu pryderon. Ond mwy na hynny, gallwn fynd yn ddyfnach i'n pocedi i gefnogi cronfeydd i'w helpu, yn ogystal â chyfrannu o'n trysorfeydd eglwysig. Wedi dweud hynny, tra mae llywodraethau'r byd yn parhau i werthu arfau i'r gwledydd terfysgol, teimlwn ein bod yn nofio yn erbyn y llif.

"Ac yna beth am ddyfodol ein heglwys yng Nghymru, sef Ardaloedd a Thalaith Cymru? Diolch i'r rhai sy'n ein harwain am yr adolygiad a gynhelir ar hyn o bryd ar yr union bwnc; ac mae'n un na allwn ei osgoi. Diolch hefyd i Martin a Peter am eu hatebion, y dylem oll graffu arnynt a meddwl yn ddewr ac yn ddwys amdanynt. Gobeithiaf nad wyf yn hau had ansicrwydd, ond mae'n bwysig ein bod yn ymdrin o ddirif â'r mater.

"Y gobaith yw y bydd Synod Cymru yn parhau ac y bydd y capeli'n gryfach o ran niferoedd ac ansawdd nag ydynt heddiw. Pwy a wŷr efallai y bydd enwadaeth wedi darfod ac y bydd un Eglwys Gymraeg trwy Gymru gyfan. Dyma'r delfryd; ond bydd yn rhaid wrth newid agwedd, yn hytrach na dibynnu ar draddodiadau fel mae hi heddiw. Onid traddodiad y Phariseaid a arweiniodd i Iesu gael ei groeshoelio? Mae rhywbeth yn dweud wrthyf fod neges yn y fan hyn

i eglwys Cymru – a Christnogion yn gyffredinol."

Diolch yn fawr hefyd i Elizabeth Jones, Bathafarn, am ei sylwadau ynghylch y cwestiwn 'Oes rhaid mynychu capel neu eglwys i fod yn Gristion?':

"Yn sicr yn fy marn i beth bynnag, nid oes rhaid mynychu capel neu eglwys i fod yn Gristion. Gallwn fod mewn cysylltiad agos â Duw ym myd natur ac wrth ofalu am anifeiliaid ac adar, creaduriaid Duw. Nid oes rhaid i ni gyfyngu Duw i adeilad er bod yr addoldai yn annwyl iawn gennym. Meddylw'n am weithgarwch yr ifanc heddiw a'r holl waith da sy'n cael ei gyflawni gan ddangos crefydd ymarferol ar ei gorau - a'r gred yn yr Arglwydd Iesu yn gryf ynddynt. Ystyr Cristnogaeth, i fi beth bynnag, yw helpu mewn amgylchiadau anodd, gwisgo Iesu Grist amdanom bob dydd o'r wythnos. Rydym yn adnabod llawer nad ydynt yn mynychu capel neu eglwys ond sy'n Gristnogion ymarferol a theyrnar. Mae cydaddoli gyda ffrindiau a theulu yn gymorth mawr, ond ar y llaw arall nid wyf yn credu bod angen mynychu capel neu eglwys i fod yn Gristion."

Anodd credu ei bod yn hanner awr wedi naw y bore ar y 23ain o Ragfyr, a finnau ar y ffordd i oedfa'r bore mewn crys heb lewys, trowsus ac esgidiau ysgafn. Yn Benidorm ar y Costa Blanca yn Sbaen rydw i, a'r haul yn tywynnu'n gynnes arnaf - tipyn yn wahanol i'r hyn rwyf wedi arfer ag ef gartref ym Mae Colwyn yr adeg hon o'r flwyddyn!

Cefais dreulio rhan o dymor bendithiol a gobeithiol yr Adfent yn Sbaen; ar y Sul arbennig hwn bŵm mewn oedfa yng nghapel rhyngwladol, efengylaidd,

anenwadol Benidorm. Eglwys yw hon a sefydlwyd dan nawdd Rhwydwaith Cristnogol Rhyngwladol Paraclete i weinidogaethu i ymwelwyr yn ogystal â phobl o lawer rhan o'r byd sydd wedi ymgartrefu yn Benidorm.

Mae'r eglwys fechan, hardd yma, sydd wedi ei lleoli rhyw 100 metr o un o draethau enwocaf y Costa Blanca, hefyd yn rhannu adeilad â'r Skandinaviska Touristkyrkan neu'r Eglwys Sgandinafaidd. Dyma drefniant sy'n gwneud synnwyr, nid yn unig am resymau

economaidd ond am ei fod yn gyfle i rannu syniadau ar gyfer addoli hefyd. Oni allem ninnau, trwy ffydd, ystyried rhannu mwy ar ein hadnoddau wrth feddwl am y ffordd ymlaen yng Nghymru?

Fe'm croesawyd yn gynnes iawn pan gyrhaeddais y capel. Braff hefyd oedd gweld baneri gwahanol wledydd yn y cyntedd, a'r Ddraig Goch yn urddasol yn eu plith! Yna ar derfyn y gwasanaeth cefais gyfle i fwynhau paned o de a lluniaeth ysgafn. Wrth sgwrsio â rhai o'r aelodau, deallais pa mor fendithiol fu gwasanaethau'r Eglwys Ryngwladol i lawer o bobl yma yn Benidorm. Rhai wedi eu harwain at yr Iesu am y tro cyntaf yn eu bywydau, eraill wedi ail adfer eu ffydd, eraill wedyn wedi tyfu fel dilynwyr i Grist. Llawer cyfeillgarwch wedi cychwyn yma hefyd.

Ar fy ffordd allan o'r adeilad, diolchais am gael bod ymhlith pobl sy'n rhannu Gair Duw ac yn pregethu'r newyddion da am Iesu Grist trwy rym a nerth yr Ysbryd Glân – gogoniant i Dduw! Edrychais eto ar y baneri a dynnodd fy sylw wrth gyrraedd, islaw'r Groes ar y mur. Dyma neges y mae'n rhaid i ni Gristnogion yng Nghymru heddiw ei chofio, sef na ddylid fyth chwifio unrhyw faner yn uwch na'r Groes! Diolch i'r Arglwydd am fy arwain yn ystod tymor yr Adfent, yn haul cynnes Sbaen, i'r eglwys fechan hon lle cefais gydaddoli a phrofi Ei waith ymysg Ei bobl – Haleliwia ac Amen.

CAPEL NI YN EGLWYS IESU

Horeb, Croesoswallt

Y GYMDEITHAS DDIWYLLIADOL

Yng nghyfarfod cyntaf ein tymor eleni, mwynhawyd swper a chawsom sgwrs ddiddorol gan Alwyn Hughes o Langadfan, yn sôn am yr hen Lanwddyn. Gwelsom luniau o'r pentref cyn iddo gael ei fodd: dechreuwyd adeiladu'r argae yn 1881 ac roedd y dŵr yn gorlifo drosodd yn 1889. Soniodd Alwyn, a fagwyd yn Llanwddyn, am rai o hen gymeriadau'r ardal a gwahanol droeon trwstan. Yna ym mis Tachwedd croesawyd pedwarawd Llansilin, sef Iona, Muriel, Gron a Mal, hefyd Nia a Lowri yn canu deuawdau. Mwynhawyd y canu soniarus yn fawr iawn. Yn Rhagfyr aethom i westy'r Lord Moreton i fwynhau cinio Nadolig. Roedd y bwyd a'r gwmniaeth yn werth chweil. Hyfryd yw gweld Aubrey Davies o gwmpas heb ei faglau erbyn hyn wedi iddo gael clun newydd yn ysbyty Gobowen.

CODI PAC

Dymunwn yn dda i Aled Ellis, Henlle, sydd wedi mynd allan i weithio ar fferm laeth yn ynys ogleddol Seland Newydd. Mae Aled yno am o leiaf chwe mis a gobeithio y bydd yn mwynhau'r profiad.

GWASANAETH NADOLIG

Cynhaliwyd gwasanaeth darlenniadau a charolau yn Horeb ar 18 Rhagfyr a chymerwyd rhan gan Dewi Lloyd, Hefin Jones, Nest Powell, Jennifer Evans, Glenys Watson, Brenda Williams a Melfyn Evans. Llywyddwyd a gwnaed y trefniadau gan y Parchedig Gwilym O. Jones.

ER COF ANNWYL

Bu farw Mrs Mary Davies, 21 Bridgeman Road, ychydig ddyddiau cyn y Nadolig ar ôl cystudd hir. Ymaelododd yn Horeb pan ddaeth i'r dref i ymddeol, ynghyd â'i brawd y diweddar Llewelyn Roberts, ar ôl bod yn ffermio yn ardal y Briw. Cydymdeimlwn yn gywir â'r teulu yn eu profedigaeth.

PLYGAIN CEFNBLODWEL

Nos Fawrth 27 Rhagfyr cynhaliwyd Plygain flynyddol Cefnblodwel. Ar ôl i'r Parchedig Roger Durbridge gymryd y rhannau arweiniol daeth pedwar parti o bell ac agos ymlaen i ganu carolau traddodiadol. Gwnaed casgliad at yr Hospis ac ymunodd pawb i fwynhau bwyd ar y diwedd.

Gohebydd – Eurwyn Jones

Salem, Rhyd y Foel

FFAIR NADOLIG

Cynhaliwyd ffair Nadolig Salem ar 2 Rhagfyr. Roedd neuadd y pentref yn orlawn ac fe wnaeth pawb fwynhau'r noson. Gwnaed elw sylweddol er budd y capel.

GWASANAETH CAROLAU

Ar 18 Rhagfyr cynhaliwyd gwasanaeth carolau dwyieithog yn Salem. Cymerwyd rhan gan y Parchedig Tudur Rowlands, Mr Tudur Jones, Mrs Carol Cripps a Mrs Angela Leighton Jones. Cafwyd eitemau rhagorol gan blant ysgol Betws yn Rhos ac unawdau gan Beth a Steffan Roberts. Hyfryd oedd gweld y capel yn llawn. Gwnaethpwyd casgliad arbennig at Gweithredu Dros Blant: casglwyd y swm anrhydeddus o £140.00. Diolch i bawb am eu cefnogaeth, i Anna am ei gwasanaeth wrth yr organ ac i Menna ac Esther am addurno'r capel mor hardd.

Gohebydd – Siân Price

Pendref, Dinbych

OEDFAON DINBYCH A LLANELWY

Cawsom ein harwain mewn addoliad gan y Parchedigion Peter Jennings, Glyn Thomas a Tudur Rowlands; diolchwn hefyd i'r aelodau a gymerodd ran mewn cyfarfodydd gweddi.

MWYNHAU CWMNIAETH

Dydd Sadwrn Tachwedd 12fed daeth aelodau Pendref ynghyd i fwynhau pryd o fwyd amser cinio ym Melin Brwews, Dinbych. Roedd yn achlysur dymunol iawn – pawb wedi mwynhau'r bwyd blasus a'r gwmniaeth. Siawns na wnawn hyn eto rywbryd yn y dyfodol agos. Diolch hefyd i Mary a Ceri am drefnu lluniaeth yn dilyn oedfa'r bore ar 11 Rhagfyr.

Y GWAITH ATGYWEIRIO

Ar 14 Tachwedd cyfarfu rhai o'r aelodau, ynghyd â'n gweinidog y Parchedig Tudur Rowlands a'r Parchedig Ddr Jennifer Hurd, â Joanne Balmforth, Swyddog Cadwraeth yr Eglwys Fethodistaidd, i drafod y gwaith atgyweirio oedd ei angen ar nenfwd y capel. Cafwyd cyfarfod ffrwythlon a chadarnhaol gan gytuno ar nifer o faterion a fydd, gobeithio, yn caniatáu ffordd ymlaen.

CODI ARIAN

Bore dydd Sadwrn Tachwedd 26ain cynhaliwyd ffair yng Nghanolfan Eirianfa. Diolch i bawb a gyfrannodd ac a ddaeth i gefnogi'r achlysur llwyddiannus hwn. Gwnaed elw ariannol eithaf sylweddol.

GWELLHAD

Dymunwn wellhad buan i Hywel Evans a Geraint Roberts, ill dau wedi cael triniaeth lawfeddygol. Rydym yn falch fod y Parchedig Cledwyn Parry wedi gwella ac yn ôl yn cydaddoli â ni.

CYDYMDEIMLO

Cydymdeimlwn â Geraint a Beti Roberts a'r teulu ar golli chwaer a chwaer yng nghyfraith. Cydymdeimlwn hefyd â Gwyn Williams a'r teulu ar golli chwaer yng nghyfraith.

DYMUNIADAU GORAU

Mae Mrs Joan Pritchard a'i chwaer Mrs Dorothy Evans bellach wedi ymgartrefu ym Mhlas Llanrhaeadr a dymunwn yn dda i'r ddwy yn eu cartref newydd.

Gohebydd – Mary Jones

Ebeneser, Caernarfon

PENCAMPWR

Llongyfarchiadau i Keith Parry sydd wedi derbyn gwobr arbennig Pencampwr Cyflawn Chwaraeon 2016 gan Scottish Power a Trinity Mirror. Mae Keith wedi cyfrannu'n ddiflino at lwyddiant rygbi yng Nghaernarfon am ddeugain mlynedd.

DYMUNO GWELLHAD BUAN

Fel eglwys dymunwn adferiad llwyr i Rhian, merch Morwenna Roberts, a gafodd driniaeth lawfeddygol. Ar ôl wyth mis yn derbyn triniaeth yn Ysbyty Alder Hey, Lerpwl, mae Hari, mab Michael ac Ellen Williams, gartref gyda'i deulu. Bu'r misoedd yn rhai pryderus i'r teulu ac er mor llawen yw pawb o gael y bychan gartref mae'r gofal arbennig yn parhau. Ar hyn o bryd mae T. Arfon Roberts yn ymgartrefu gyda'i ferch Sylvia ym Manceinion, ar ôl wythnosau yn yr ysbyty. Cofiw'n hefyd at ei briod Mair ac at Eurwyn Pritchard yntau, ac aelodau eraill sydd yn gaeth i'w cartrefi.

LLONGYFARCH

Llongyfarchiadau gwresog i Myfi Powell Jones ar enedigaeth wyres, sef Leia Wyn. Hoffem hefyd fel eglwys longyfarch Erin Owain, wyres Eira, ar ennill gradd MSc.

CYDYMDEIMLO

Cydymdeimlwn yn ddwys ag Elen Jones, y bu farw ei brawd yn frawychus o sydyn. Cydymdeimlwn yn ogystal â Gwenllian Roberts ym marwolaeth ei chwaer, Heulwen Williams.

BLAENORIAID NEWYDD

Mewn gwasanaeth syml a gafaelgar dan arweiniad ein gweinidog, derbyniwyd tair chwaer sef June Aubrey, Nora O'Brien a Morwenna Roberts yn flaenoriaid. Diolch iddynt am eu parodrwydd i ymgymryd â'r swydd.

FFAIR NADOLIG

Cynhaliwyd ffair Nadolig lwyddiannus yn y Ganolfan unwaith yn rhagor eleni. Prysurdeb a mwynhad yn cyd-fynd â'i gilydd.

GWASANAETH NADOLIG

Yn ein gwasanaeth Nadolig eleni, croesawyd pawb gan Megan Roberts a lediwyd y carolau gan Myfi Powell Jones,

Olwen Jones ac Olwen Hefina Hughes. Arweiniwyd y gweddiâu gan Ronnie Hughes a darllenwyd gan Branwen Edwards, Carol Davis, June Aubrey a Nora O'Brien. Cawsom unawdau gan June Aubrey a John Howard Hughes. Diolch hefyd i'r to ifanc am eu cyfraniad. Canwyd dwy garol hyfryd gan Osian Hughes, sy'n enillydd cenedlaethol mewn cystadlaethau unawd, a chafwyd detholiad o garolau poblogaidd gan Catrin ar y corn. Ar derfyn y gwasanaeth daeth cyfle i Branwen Edwards ddiolch ar ran yr aelodau i Eurwyn Williams am ei wasanaeth amhrisiadwy i Eglwys Ebeneser. Bu Eurwyn yn cydweithio'n frwd ag Arfon Roberts, sydd newydd ymddeol o'i swydd fel trysorydd yr Eglwys. Cydweithiodd y ddau yn ddi-lol a di-stŵr am ddeugain mlynedd, a'r hiwmor rhwng y ddau yn gadwyn arbennig yn eu cwmniaeth. Mae'r awenau'n ddiogel yn nwylo Eurwyn.

Cyflwynodd y Parchedig Gwynfor Williams rodd i Eurwyn mewn gwerth-fawrogiad o'i ffyddlondeb a'i ymroddiad. Yna cafwyd paned a mins pei a chyfle i fwynhau cwmniaeth.

Gohebydd – Branwen L. Edwards

Pisgah, Rhiwlas

DYMUNIADAU GORAU

Dymunwn yn dda i Mrs Meirwen Owen, sydd yng nghartref nyrsio Glan Rhos, Brynsiencyn ac i Mr a Mrs John Huw Evans sydd yng nghartref Plas Pengwaith, Llanberis. Diolch i'r cartrefi hyn am ein croesawu pan aethom i gynnal gwasanaethau yno. Cafodd pawb fwynhad a bendith. (*Gweler tudalen 15*).

Gohebydd – Rhian Evans-Hill

Trinity, Pontarddulais

CYFARCHION

Danfônwn ein cyfarchion cynnes at ddwy chwaer ffyddlon, Margaret Bowen a Janet Mair Jones, nad ydynt yn ddigon iach i ddod i'r capel. Dymunwn yn dda hefyd i Glenys Morrison a Wenda Griffiths, ill dwy mewn gwith o oedran ac â'u gwreiddiau'n ddfwn yn hanes y Trinitï. Yn ffodus mae Wenda yn ddigon da ar brydiau i ddod i'r gwasanaethau drwy garedigrwydd a gofal ei chwaer, Bethan.

Dymunwn yn dda i Raymond Thomas nad yw wedi bod yn dda ei iechyd, gan obeithio y bydd y driniaeth i'r llygaid yn llwyddiannus. Raymond, fel Ysgrifennydd Eiddo, sydd yn gwneud y gwaith pwysig o gadw golwg ar yr adeiladau a'r tir o amgylch y Fynwent. Da yw gallu dweud bod Moira a Ronald Jones mewn iechyd da unwaith eto ar ôl y ddamwain car y llynedd. Pob dymuniad da am wellhad buan i Janet Mair Jones, a gwmpodd yn ei chartref ac, ar ôl ei dwyn i Ysbyty Treforys, a gwmpodd eto yn yr ysbyty gan ddiodeff anaf i'w phen.

RHAGLEN DELEDU

Llongyfarchiadau i Avril ac Eifion Davies ar eu llwyddiant pan fuont yn cystadlu ar raglen 'Siôn a Siân' ar S4C yn ddiweddar.

ADDOLI

Dathlwyd Gŵyl y Geni gydag Oedfa Garolau ar 11 Rhagfyr a chyflwyniad Drama'r Geni ar 18 Rhagfyr. Mae ein diolch yn fawr unwaith eto i'r ysgrifennydd Einir Evans, a drefnodd y ddau wasanaeth hyn eleni heb gymorth a help gan ei hwyrion Manon ac Aled.

Gohebydd – J.R. Jones

St. Paul, Aberystwyth

CYDYMDEIMLO

Trist yw cofnodi marwolaeth Mrs Pamela Thomas ar 9 Tachwedd 2016 yn 82 oed. Cafodd Pam ei geni a'i magu yn Rhydaman. Pan oedd hi'n 20 oed fe briododd â John. Roedd y ddau wedi nabod ei gilydd ers dyddiau ysgol. Ar ôl byw mewn nifer o leoedd yng Nghymru a Lloegr daethant i Aberystwyth yn 1985 yn ystod y cyfnod pan oedd y Ganolfan Fethodistaidd yn cael ei chynllunio. Gwnaethant gyfraniad gwerthfawr iawn tuag at y gwaith o godi arian ar gyfer yr adeilad newydd. Er bod ei haelodaeth gyda'r gynulleidfa Saesneg fe ddaeth Pam yn gyson i'r addoliad Cymraeg. Roedd hi a John yn mwynhau canu ac roedd yn bleser eu cael yn ein gwasanaethau. Yn anffodus iawn, rhyw ddeng mlynedd yn ôl dioddefodd Pam strôc ddirifol a bu'n gaeth i'r tŷ am y rhan fwyaf o'i bywyd wedyn. Bu John yn gofalu amdani'n dyner iawn trwy gydol y cyfnod anodd hwn. Cynhaliwyd gwasanaeth dwyieithog o ddiolch am

fywyd Pam yng Nghanolfan Fethodistaidd St Paul ar 21 Tachwedd dan arweiniad ei gweinidog y Parchedig Roger Hides. Anfonwn ein cydymdeimlad dwysaf at John a'r holl deulu.

GWASANAETHAU NADOLIG

Ar y Sul cyn y Nadolig cawsom wasanaeth hyfryd o garolau a darlleniadau dan arweiniad yr Athro Chris Price. Chris yw un o'r pregethwyr cynorthwyol yn y gynulleidfa Saesneg sy'n dysgu Cymraeg ac sy'n rhoi cymorth inni trwy arwain gwasanaethau yn gyson ar y Plan Cymraeg. Pleser arbennig oedd gweld Mr Trefor Lloyd Jones yn bresennol gyda'i wraig Emily a'i ferch Delyth ar yr achlysur arbennig hwn. Fore Nadolig cynhaliwyd gwasanaeth teuluol dwyieithog gyda'r gynulleidfa Saesneg dan arweiniad y Parchedig Roger Hides.

Gohebydd – Lionel Madden

Ebeneser, Dolgellau

CWRS HYFFORDDI

Cynhaliwyd cwrs *Creu Gofod Mwy Diogel* dan ofal y Diacon Stephen Roe a Mrs Delyth Davies yn Ebeneser ar 16 Tachwedd 2016. Roedd yn gwrs diddorol ac addysgiadol.

CROESO

Croesawyd tri aelod a drosglwyddodd eu haelodaeth i Ebeneser, sef Alan ac Alison Woodbridge ac Angela Roe. Mae'n braf cael eu cwmni yn y gwasanaethau.

YMADAWIAD

Mae chwithdod yng nghartref Hugh a Marian Humphreys ar ôl i Elinor, a fu gartref am rai misoedd, fynd yn l i Awstralia.

GWELLHAD

Mae'n dda cael dweud bod Geoff, gŵr Pat Owen ein horganydd, gartref o'r ysbyty.

DYMUNIADAU DA

Dymunwn yn dda i Wyn Meredith sydd yn Ysbyty Wrecsam ers cyn y Nadolig.

Gohebydd - Gwyneth Meredith

Shiloh, Tregarth

Y NADOLIG

Diolch i bawb a gymerodd ran yn ein Hoedfa Deulu fendithiol cyn y Nadolig a diolch yn arbennig i Eirwen am addurno'r capel mor fendigedig ac i'w phriod Wyn am ei gyfraniad cerddorol ar yr organ drwy gydol y flwyddyn ac yn arbennig yn ystod cyfnod y Nadolig. Ar noswyl y Nadolig bu Oedfa Gymun yng ngofal ein gweinidog, y Parchedig Gwynfor Williams. Diolch iddo am ei wasanaeth a'i garedigrwydd i ni yn Shiloh. Cofiwn hefyd at y rhai na fu modd iddynt fod gyda ni oherwydd gwaedd, gan obeithio y byddant yn cryfhau.

Gohebydd – Gwenda Davies

CAPEL NI YN EGLWYS IESU

Ardal Bathafarn

Y NADOLIG

Cafwyd sawl achlysur i'w gofio yn ystod Gŵyl y Geni. Yn gyntaf perfformiad arbennig plant bach Ysgol Pen Barras yng Nghapel Bathafarn; hyfryd oedd cael cwmni'r teuluoedd ifanc yn y gwasanaeth hwn. Braint yn ogystal oedd cael bod yng nghwmni trigolion Llys Awelon a Chartref Awelon i fwynhau noson o ganu carolau a chlywed hanes y plygain yn Sir Drefaldwyn gan Olwen Griffiths. Diolch i Rhian am gyfeilio yno a hefyd yn ein gwasanaeth y Sul dilynol, pan gawsom gwmni'r Cadeirydd y Parchg. Jennie Hurd. Braf oedd gweld aelodau a chyfeillion Ardal Bathafarn wedi dod ynghyd. Cymerwyd rhan gan Elizabeth, Dafydd, Susan a Siân James, Siân Tŷ Ucha'r Llyn ac Elwyn a Marian, a thraddodwyd y Fendith gan y Parchg. Martin Evans-Jones. Gwnaed casgliad at Gweithredu dros Blant. Braf oedd cael cwmni Gretta a Barry Davies; rydym yn falch iawn fod Gretta'n gwella. Dymunwyd yn dda i Ceinwen a Gwynfor ar eu priodas. Yn dilyn yr oedfa, cawsom luniaeth a sgwrs – cyfle hefyd i hel atgofion gan fod gennym arddangosfa o hen luniau yn Awelon, o hen Gylchdaith Rhuthun.

Ar fore'r Nadolig ei hun, fe wnaethom ymuno â chyfeillion capeli Rhuthun ym Methania a derbyn y Cymun dan ofal y Parchg. Morris P. Morris.

Gohebydd – Elizabeth Jones

Eglwys Unedig Colwyn

CYDYMDEIMLO

Gyda thristwch dwfn y cofnodwn farwolaeth Gwenfair (Gwen) Williams, priod annwyl Arfon, mam dyner Gwennan a Dafydd a nain falch Iolo, Efa a Lois. Cynhaliwyd ei hangladd yn Horeb, Bae Colwyn, ar Ragfyr 7fed dan ofal y Parchg R. Ifor Jones ynghyd â'r Diacon Jonathan Miller, y Parchg Ddr Ian Morris a'r Parchg Ddr Jennie Hurd. Daeth llawer iawn o deulu a ffrindiau at ei gilydd i ffarwelio â Gwen. Darllenodd cefnder Gwen sef y Canon Philip Hughes deyrnged annwyl iawn a baratowyd gan Gwennan a Dafydd, yn pwysleisio caredigrwydd a haelioni eu mam. Mr Gwyn Jones oedd wrth yr organ. Cydymdeimlwn yn ddwys iawn â'r teulu oll yn eu profedigaeth.

PEN-BLWYDD ARBENNIG

Llongyfarchiadau gwresog i Mrs Dora Jones a ddathlodd ei phen-blwydd yn 100 oed ar Ragfyr 30.

Bu'n aelod gweithgar a ffyddlon yn Disgwylfa am flynyddoedd lawer ac, yn ddiweddar, yn ffyddlon iawn i oedfaon Eglwys Unedig Colwyn.

Daeth llawer o gyfeillion ynghyd i ddathlu ar y diwrnod mawr. Hefyd, bu Dora yn un o sêr 'Heno' ar S4C ar Ragfyr 22. Diolch iddi am ei ffyddlondeb a'i chyfeillgarwch llawen ar hyd y blynyddoedd.

YR ADFENT A'R NADOLIG

Trefnwyd y cyfarfod Adfent yng Nghapel y Rhos ar Ragfyr 5 gan aelodau Eglwys Unedig Colwyn. Diolch i Owen, Marian a Rhiannon am gymryd rhan ac i Mr Gwyn Jones yr organydd. Cynhaliwyd Gwasanaeth Bore Nadolig hefyd yng Nghapel y Rhos. Diolch i Marian am gymryd rhan.

CYNGERDD NADOLIG

ELUSENNOL

Cynhaliwyd Cyngerdd Carolau Elusennol yn Horeb eto eleni er budd ein dwy Hosbis leol sef Tŷ Gobaith a Dewi Sant. Cymerwyd rhan gan Gôr Meibion Betws yn Rhos, yr unawdydd talentog lleol Cari Ela Humphrey a Chôr Ysgol y Creuddyn.

Yr organydd oedd Mr Gwyn Jones a'r arweinydd oedd Mr Dilwyn Price. Ers dechrau cynnal y cyng-herddau blynyddol hyn yn 2008 mae dros £10,500 wedi'i gyfrannu i'r ddwy elusen.

Codwyd hefyd £172 at fudiad y Groes Goch dros y Nadolig, drwy weithgaredd elusennol yn Ysgoldy'r Capel.

Gohebydd – Rhiannon Jones

Seion, Pwllheli

DYMUNIADAU GORAU

Anfonwn ein cofion at Mrs Dilys Jones a Mrs Betty Evans (Nefyn gynt) sydd wedi bod yn cwyno yn ddiweddar a hefyd at y Parchedig Gwyn Thomas sydd wedi bod yn yr ysbyty ond sydd yn well ac yn ôl gyda ni yn Seion erbyn hyn.

GWASANAETH SUL Y COFIO

Arweiniwyd gwasanaeth Sul y Cofio gan y Diacon Stephen a chafwyd darlleniadau o'r Beibl gan Miss Valerie Williams a'r Dr Osian Elis. Cawsom glywed Dr Osian Ellis hefyd yn adrodd a chanu barddoniaeth Hedd Wyn. Cyn dechrau'r oedfa hon cynhaliwyd Cyfarfod Blynyddol yr Eglwys dan lywyddiaeth y Diacon Stephen.

GWASANAETH NADOLIG

Cynhaliwyd Gwasanaeth Undebol yn Seion fore'r Nadolig dan arweiniad y Diacon Stephen ynghyd â'r Parchedig Glenys Jones.

Gohebydd – Elizabeth Owen

Pont Robert

DATHLU PEN-BLWYDD

Llongyfarchiadau a dymuniadau gorau i'n haelod hynaf, Gwyn Jones, ar ddathlu ei ben-blwydd yn 95 oed ar Ionawr 10fed.

CYDYMDEIMLO

Cydymdeimlwn â Bronwen Gwalchmai ym marwolaeth ei modryb.

OEDFA DECHRAU'R FLWYDDYN

Trefnwyd yr oedfa ar 1 Ionawr gan y Parchg. Jennie Hurd a chymerwyd rhan gan y Parchg. Peter Williams a rhai o'r aelodau. Diolch i Llinos Jones am drefnu'r blodau; fe'u hanfonwyd at Gwen Jones, Penwtra, nad yw'n dda ar hyn o bryd. Bronwen Gwalchmai oedd yr organydd. Mwynhawyd paned a sgwrs ar y diwedd.

Gohebydd – Margaret Blainey

Côr Meibion Betws yn Rhos

Bethel, Prestatyn

PRIODI

Dathlwyd dwy briodas yma ym Methel yn ddiweddar, sef priodasau Sam a Sarah Jones a Liam a Manon Duffy - a'r pedwar yn aelodau ffyddlon ym Methel. Llongyfarchiadau calonnog iddynt a phob bendith yn y dyfodol.

GENEDIGAETH

Wythnos union cyn y Nadolig ganwyd Arthur Albert, mab bach Siôn Huw a Rachel Davies a brawd bach i Joseff. Llongyfarchiadau i'r teulu a hefyd i'w fodryb, Rachel Purser, a fydd yn fam bedydd i Arthur bach.

DATHLU'R NADOLIG

Cynhaliwyd gwasanaeth arbennig dan ofal y plant a'r ieuencid, a wnaeth eu rhan yn ardderchog. Pawb wrth ei fodd yn gwisgo i fyny i berfformio Drama'r Geni, yna yn dilyn yr oedfa mwynhawyd coffi a mins peis yn y festri. Diolchwyd i athrawon yr Ysgol Sul am eu gwaith drwy'r flwyddyn.

Cafwyd naws arbennig hefyd yn ein Gwasanaeth Noswyl Nadolig dan arweiniad y Diacon Jon Miller. Croesawyd nifer o gyfeillion o gapeli lleol a hyfryd oedd cydaddoli yng ngolau

Drama'r Geni

canhwyllau. Daeth y gwasanaeth i ben am hanner nos a chawsom ddymuno Nadolig Llawen i'n gilydd.

CROESO

Cawsom y pleser o groesawu Kate a'i dwy ferch fach i'r Ysgol Sul cyn y Nadolig. Gobeithio y byddwch yn hapus iawn yn ein plith. Braff oedd croesawu Hannah a Lowri a oedd gartref o'r Coleg dros y Nadolig. Pob llwyddiant i chi eich dwy.

ER COF

Trist iawn yw cofnodi marwolaeth Mrs Gwen Williams, Wrecsam, a Mrs Gwyneth Hughes - dwy chwaer a fu'n aelodau ffyddlon. Anfonwn ein cydymdeimlad dwysaf i'w teuluoedd.

Y GYMDEITHAS LENYDDOL

Croesawyd Dr Prydwen Elfed Owens i gyfarfod Rhagfyr a chafwyd sgwrs hynod o ddiddorol ar y testun 'Twrçi, Taffi a'r Fari'. Gwahoddwyd pawb wedyn i rannu atgofion arbennig am y Nadolig. Daeth Prydwen atom i bregethu cyn y Nadolig hefyd a thema'r gwasanaeth oedd 'Y Siwrne at y Preseb' - oedfa fydd yn aros ar ein cof am amser hir.

Gohebydd - Gwenda Humphries

Tabernacl, Llanfyllin

Pasiant Nadolig

Daeth cynulleidfa dda ynghyd ar 18 Rhagfyr i fwynhau Pasiant blynyddol yr Ysgol Sul. Diolch i'r athrawon Rhian

Tabernacl, Llanfyllin

Un bugail mawr ac un bach

Lloyd Evans ac Eleri Llwyd Jones am ofalu am y cynhyrchiad, ac i'r cyfeilyddion Gwenan Jones ac Eldrydd Jones, a hefyd i Mari ac Ellen Jones, Rhian Tomlinson, Llinos Jones a Nerys Pryce am chwarae eu rhan. Roedd y plant, Eos, Erin a Mared, yn brysur ofnadwy yn cario a symud y props fel tân gwyllt ar draws y llwyfan ac fe ganasant fel triawd yn hyfryd iawn. Aeth y casgliad o £46 at Tŷ Gobaith. Addurnwyd y capel gan Llywela Roberts a thalwyd y diolchiadau gan Robin Hughes.

YSBYTY

Dymunwn yn dda i nifer o'n haelodau sydd wedi bod yn yr ysbyty sef Joyce Jones, Betty Ellis, Llywela Roberts, Tom Ellis, Eurwen Jenkins ac Iorwerth Jones.

CYDYMDEIMLO

Cydymdeimlwn yn gywir iawn â Mr a Mrs Keith Blacker. Collodd Mrs Blacker chwaer yn ddiweddar.

Y FLWYDDYN NEWYDD

Cawsom y pleser o groesawu'r Cadeirydd, y Parchedig Jennie Hurd, atom ar 1 Ionawr, pan gynhaliwyd gwasanaeth Adnewyddu'r Cyfamod.

DIOLCH

Dymuna Robin Hughes ddiolch o galon i bawb am y cyfarchion a dderbyniodd yn ddiweddar pan enillodd y Gadair yn Eisteddfod Gadeiriol Llanrhaeadr ym Mochnant. Cyfanswm yn awr o 38 cadair a 2 goron!

Gohebydd - Robin Hughes

Pont Robert

DATHLU PEN-BLWYDD

Llongyfarchiadau a dymuniadau gorau i'n haelod hynaf, Gwyn Jones, ar ddathlu ei ben-blwydd yn 95 oed ar Ionawr 10fed.

CYDYMDEIMLO

Cydymdeimlwn â Bronwen Gwalchmai ym marwolaeth ei modryb.

OEDFA DECHRAU'R FLWYDDYN

Trefnwyd yr oedfa ar 1 Ionawr gan y Parchg. Jennie Hurd a chymerwyd rhan gan y Parchg. Peter Williams a rhai o'r aelodau. Diolch i Llinos Jones am drefnu'r blodau; fe'u hanfonwyd at Gwen Jones, Penwtra, nad yw'n dda ar hyn o bryd. Bronwen Gwalchmai oedd yr organydd. Mwynhawyd paned a sgwrs ar y diwedd.

Gohebydd - Margaret Blainey

ER COF AM RAYMOND

Cynhaliwyd noson arbennig yn Llanrhaeadr ym Mochnant er mwyn cyflwyno siec i Gronfa Liniaru Canser Macmillan am swm gwyth - £10,720.85 - sef elw taith gerdded er cof am y diweddwr Barchedig Raymond Hughes. Yn y llun gwelir Karen Wynne, merch Raymond, Mrs Nancy Hughes ei fam a Mrs Susan Hughes ei weddw, ynghyd â rhai o blant y fro.

Ein brawd, ein gweinidog bro, ein cyfaill
fu'n cofio a gwylio,
deuai Ray o hyd am dro
i'n gweled a'n bugeilio.

Robin Hughes

Myfyrdodau LLEUCU

Well i mi egluro pwy dw i. Lleucu 'di'r enw, Lleucu Llwyd. Dw i yn llwyd hefyd, o 'nghorun i'n sawdl. Neu i ben draw 'nghynffon. Dw i'n byw mewn capal. BYW mewn capal, dalltwch! Dw i'n gweubod bod TWLLU capal yn job i rai, heb sôn am fyw yno. Glywsoch chi'r dywediad ynglŷn â llygod eglwys, eu bod nhw'n dlawd neu ryw lol? Go brin! Mae'n fywyd reit braf arnon ni, lygod capal, beth bynnag. Gadewch i mi eich rhoi chi yn y darlun.

Fel pawb, mae'n rhaid i mi a 'nhylwyth gadw corff ac enaid ynghyd. Lasach chi ddeud fod ein deiet yn undonog (hen gopia o lyfr emyna y Methodistiaid Calфинаidd a Wesleiaidd, a briwsion bisgedi yn y Ffestri). Ond, y peth ydy, da ni yn cael Ymborth i'r Enaid yma yn y capal. Dach chi'n synnu 'mod i'n gweubod geiria mawr fel 'na? O, dw i'n gweubod digon o rai mwy! Cynhaliath, gogoniant, tragwyddoldeb . . . o, a LLAWENHEWCH (wrth sôn am hwnnw, mae angan edrach chydig yn llai diflas nag arfar).

Ond sôn roeddwn i am yr ymborth ysbrydol y mae rhywun fel fi yn ei gael. Mae o i'w gael gyda phob cegaid o lyfr

emyna y Methodistiaid Calфинаidd a Wesleiaidd, wrth gwrs, ond pan ddaw'r ffyddloniaid (er ddim yn agos mor ffyddlon â fi wrth gwrs) yma ar y Sul, mi fydda i'n gweubod fod y Moliannus Ddydd wedi dod. Dw i'n teimlo fel canu dros y lle - soprano ydw i, gyda llaw - am fod y capal braf yma yn llawn mawl i'r Hollalluog Dduw. Dw i'n trio cadw'n reit ddistaw, cofiwch, ond dw i wrth fy modd pan ma'r saint i gyd yn canu. Peth arall dw i'n licio 'di cael fy suo'n braf wrth i'r prif sant yn y pulpud arwain y weddi. Yn enwedig os bydd o'n dyfynnu o'r Llyfr Emyna.

Rhyw duadd i bregethu'r weddi amball dro, ella. Wedyn daw'r bregath. Adag

hynny mi fydda i'n picio i'r Ffestri i weld be di hanas y bisgedi ar gyfar y Panad ar ôl yr Oedfa.

Ddyliwn i egluro, 'fyd, mod i'n licio'r saint erill fydd yn dod yma weithia i ryw gwarfodydd undebol ac ecwmeniaidd a phetha felly. (Mae'r bisgedi'n reit sbesial bryd hynny). Dw i yn mwynhau'r carola adag y Dolig, ac ma'r peth ma o'r enw y Garawys yn d'wad yn fuan, dw i'n meddwl, hefyd. Gobeithio fydd o ddim yn golygu llai o fisgedi fatha llynadd. Cyn bellad na fydd y saint druan yn dechra edrach yn ddiffas. Maen nhw'n ffeind, wchi, yn dod â petha i'r Banc Bwyd i helpu pobol. Biti bod nhw mewn tunia - sut haul mae agor y rheini. Hei! Dw i'n meddwl mod i'n clywad rhywun yn dod. Ta ta tan toc.

O'R PEN YMA

gan
ANGHARAD
TOMOS

plentyn sw'n tebyg i gath yn mewian, a phan welodd y boc, cafodd ei synnu o ganfod baban wedi ei lapio mewn blanced. Bedri oedd hwnnw. Aed â'r babi yn y boc at yr heddlu, ac oddi yno, aeth i gartref plant amddifad. Roedd gwraig o Benrhyndeudraeth wedi setlo yn Nhwrcei, ac eisiau mabwysiadu plentyn. Pan ddychwelodd i Gymru, daeth Bedri efo hi. Mae o bellach yn ddeg oed, ac yn gyfarwydd â'i stori ryfeddol.

Mewn cyfweiliad, roedd Llion a Bedri yn gwbl naturiol, a Llion yn gofyn i Bedri ddyndwared mewian cath, y gri a achubodd ei fywyd. Pan yn sgwrsio â mam Bedri, soniodd sut yr oedd Bedri wedi holi pam y gadawyd o mewn boc, cwestiwn anodd ddychrynlyd i'w ateb. Pwysleisio'r daioni wnaeth hi. Eglurodd i Bedri fod ei fam wedi ei gario am naw mis, a hynny efo gofal. Yna, roedd wedi gwneud rhywbeth arbennig iawn, wedi rhoi genedigaeth iddo, ac wedi dioddef poen er ei fwyn. Does neb yn gwybod yr

amgylchiadau barodd iddi orfod gwahanu â'i baban, dim ond dychmygu fedrwn ni. Ond roedd hefyd wedi ei lapio mewn blanced gyfforddus, ac wedi ei adael mewn lle prysur lle câi ei ganfod yn fuan.

Gallai hynny fod yn ddiwedd y stori. Fyddwn i ddim yn beio Bedri petai eisiau rhoi y cyfan hyn y tu ôl iddo, a bod yr un fath â phawb arall. Ond mae Bedri yn ymwybodol o'r hyn ddigwyddodd iddo, ac mae eisiau helpu plant mewn sefyllfa debyg.

Aeth i Fangor i gyfarfod pobl o Syria, a'i gri ar y radio, ac i blant ei ysgol, oedd inni wneud popeth posibl i helpu ffoaduriaid. "Mae pobl wedi fy helpu i, a dwi eisiau helpu eraill." Fe'm synnwyd gan sylrwydd ei neges.

Dyweddodd Crist am blant 'mai eiddyt hwy yw Teyrnas Nefoedd'. Wrth wrando ar Bedri, gallwn gredu hynny'n hawdd. Diolch iddo am ei neges, a diolch am radio i'w lledaenu.

Cyfrwng pwysig ydi'r radio. Heblaw amdano, fyddwn i ddim wedi clywed rhaglen wnaeth Llion Williams rhyw fis yn ôl efo Bedri o Benrhyndeudraeth. Cawsom glywed sgwrs rhwng y ddau, ac roedd Bedri yn swnio fel unrhyw un arall o blant Penrhyn. Dim ond ei enw a'i stori oedd yn wahanol.

Wyr neb yn iawn lle ganed Bedri, na pwy oedd ei deulu. Cael ei ganfod mewn boc ddaru o, yn dri diwrnod oed, ar y ffin rhwng Twrci a thir y Cwrdaid. Clywodd

y 100fed

COLOFN GERDD

gan GARETH BLAINEY

Y golofn gerdd hon ydy'r ganfed gen i ar gyfer y *Gwyllydydd*. Mae deng mlynedd ar hugain ers i'r golofn gyntaf ymddangos yn y *Gwyllydydd* ym mis Chwefror 1987 ar gais y diweddar Owain Owain. Ers hynny rydw i wedi sôn am amrywiaeth o bynciau o fyd cerddoriaeth glasurol ac rydw i'n mynd i gyfeirio at rai ohonyn nhw yn y golofn hon.

Mae Bach, Britten, Mahler, Mozart, Schubert a Stravinsky ymhlith y cyfansoddwyr rydw i wedi rhoi sylw iddyn nhw ac rydw i wedi ysgrifennu am hanes y baton, y delyn a'r organ. Mae'r offeryn hwnnw yn agos at fy nghalon a finnau wedi dechrau canu'r organ yng nghapel Bethel yn Llanfairfechan bron i ddeugain mlynedd yn ôl. Hefyd ar nodyn personol rydw i wedi disgrifio'r profiad gwych ges i o rannu llwyfan gyda dau o ganwyr amlycaf y byd, Syr Bryn Terfel a Wynne Evans wrth imi ganu yng Nghôr Godre'r Garth mewn cyngerdd ychydig mwy na phum mlynedd yn ôl. Rydw i wedi rhoi teyrngedau i ddau o gyfansoddwyr mwyaf blaenllaw Cymru ar ôl iddyn nhw farw ac ar ôl imi gael y fraint o'u hadnabod : Dilys Elwyn-Edwards, roddodd gyngor gwerthfawr imi ar ôl gwrandao arnaf yn canu'r piano ac Alun Hoddinott, oedd yn Athro Adran Gerdd Coleg Prifysgol Caerdydd pan oeddwn i'n fyfyrwr yno yn y 1980au.

Mae hynny'n farwain i at rywbeth sy'n hanfodol i unrhyw un sy'n cyfansoddi cerddoriaeth, ac i unrhyw un sy'n ysgrifennu erthyglau o ran hynny, sef ysbrydoliaeth. Dyna oedd testun y golofn yn rhifyn misoedd Mehefin a Gorffennaf 1992 ac yn y golofn honno cyfieithais sylwadau Beethoven ynglŷn â sut roedd o'n cael ei ysbrydoli i gyfansoddi:

'Rydw i'n cael syniadau yn nhawelwch y nos neu yn oriau mân y bore; maen nhw'n cael eu cynhyrfu gan deimladau y buasai bardd yn eu dehongli mewn geiriau, ond rydw i'n eu dehongli nhw mewn seiniau, ac maen nhw'n mynd trwy fy mhen i gan atseinio a chanu a rhuo nes o'r diwedd eu bod nhw o fy mlaen i mewn nodau'.

A dyma golofn gerdd arall o fy mlaen i mewn geiriau. Un elfen sy'n gyffredin i bob un o'r can colofn rydw i wedi'u hysgrifennu ar gyfer y *Gwyllydydd* ydy'r mwynhad mawr rydw i wedi'i gael wrth eu llunio nhw. Ymlaen at y cant nesaf felly!

A chan diolch i Gareth am yr holl golofnau difyr dros gyfnod o 30 mlynedd. Rydym yn gwerthfawrogi'r cyfraniad arbennig hwn yn fawr.

ADDOLI : ARWAIN A PHREGETHU

gan OWEN MORRIS

Wel dyma ni, criw bychan o ddilynwyr Crist, newydd gychwyn ar gwrs newydd arloesol trwy gyfrwng yr iaith Gymraeg, ac wedi ymgynnull ar fore dydd Sadwrn y 3ydd o Ragfyr – ddiwedd yr wythnos gyntaf yn Nhyrnor yr Adfent. Pwrpas y cyfarfod hwn yng nghapel Ebeneser, Dolgellau, oedd trin a thrafod Modiwl cyntaf y cwrs newydd sef 'Addoli : Arwain a Phregethu. Cyfarfod Duw /Gwaith Sylfaen'.

Pawb ohonom, diolch i Dduw, wedi cyrraedd Ebeneser yn brydlon ac yn ddiogel; ac yna cyn dechrau cyd-ddysgu a chyd-rannu, mwynhau paned o de a sgons cartref tu hwnt o flasus a baratowyd gan y Chwaer Eluned Williams. Fe gychwynnwyd y sesiwn myfyrio o ddwy awr a throsodd gyda gair

o weddi gan Gadeirydd y Synod ac arweinydd y cwrs, y Parchedig Ddr. Jennie Hurd.

Y newydd da yw bod y cwrs yma wedi ei gynllunio i fod yn gyfoes a pherthnasol i'r Eglwys a'i haelodau yn yr unfed ganrif ar hugain. Adlewyrchir hyn yng nghynnwys yr wyth modiwl, sydd yn ddiddorol ac arloesol. Hefyd, yn wahanol i gyrsiâu blaenorol, caiff y cwrs hwn ei gyflwyno ar-lein ar safle e-ddysgu. Mae pob modiwl yn gymysgedd o astudiaeth a myfyrdod unigol, trafodaeth grŵp a chymhwyso ymarferol.

Yn y cyfarfod cyntaf hwn, cawsom fel grŵp o fyfyrwyr y Gair fendith fawr o gyd-ganu'r emyn "Wnei di ddod i'm canlyn i os galwaf d'enw di?" (Geiriau a threfniant John Bell a Graham Maule gyda chyfieithiad Cymraeg Hywel Griffiths a Delyth Wyn). Yna cyd-drafod yn frwdfrydig sut roedd geiriau'r emyn yn berthnasol i fywydau unigol pob un ohonom. Yn sicr ar ôl canu'r emyn fe ddaeth teimlad cynnes o brofi'r heddau a ddaw o ymddiried ein hofnau a'n pryderon dŷrys i ofal Crist y Groes.

Uchafbwynt y trafod oedd ystyried gyda'n gilydd ystyr y gair 'galwad' a darganfod ein 'galwad' bersonol. Roedd pawb wedi dod â dau wrthrych i'r cyfarfod, y naill yn cynrychioli profiad personol o alwad y tu allan i fywyd yr Eglwys a'r llall yn cynrychioli galwad o

fewn yr Eglwys. Wrth wrando ar y stori y tu ôl i'r gwahanol wrthrychau, ysgogwyd y grŵp i drafod yr amrywiol dalentau, sgiliau a doniau a dderbyniodd pawb gan Dduw, a sut y mae Duw yn defnyddio pob un ohonom, fel Jeremeia ac Eiseia gynt, mewn ffyrdd gwahanol. Mae amryfal profiadau, yn ein bywydau Cristnogol, yn gymdeithasol ac ym myd busnes wedi chwarae rhan bwysig ac annatod trwy gryfhau ein ffydd wrth inni gael ein llywio a'n harwain yn agosach at yr Iesu.

Anodd credu pa mor gyflym yr aeth y sesiwn o ddwy awr. Roedd awyrgylch y bore yn un hapus a chariadus ac oherwydd hynny yn gyfrwng effeithiol i hyrwyddo dysgu, myfyrio a sgwrsio. Cyfle i bawb deimlo ei fod ar y llwybr i adnabod a gwasanaethu Duw yn well: Amen ac Amen i hynny.

Diolch yn arbennig i'r Parchedig Ddr. Jennie Hurd am ein harwain yn urddasol trwy'r Sesiwn; yr un diolch hefyd i Mrs Delyth Davies, Swyddog Dysgu a Datblygu, am ei hymroddiad a'i hamynedd wrth ein llywio trwy'r gwahanol adrannau yn y Modiwl. Diolch i gyfeillion Dolgellau am y croeso twymgalon i Ebeneser.

I'r dyddiadur: bydd y sesiwn nesaf yn Ebeneser, Dolgellau, am 11 o'r gloch fore Sadwrn, 11eg o Chwefror 2017.

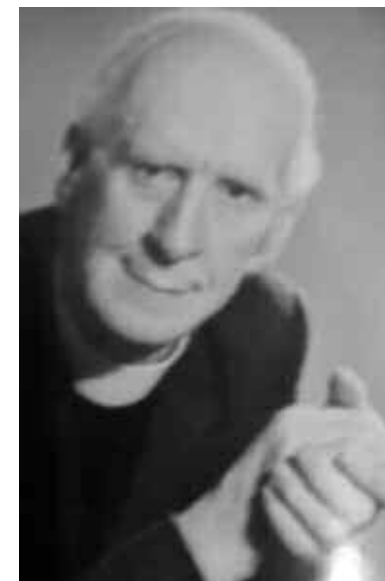
CYMDEITHAS HANES YR EGLWYS FETHODISTAIDD

PERERINDOD: COFIO TEGLA 20 MAI 2017

Hanner can mlynedd ar ôl marw Tegla, fe'ch gwahoddir i ddod i Dregarth - "Y mae i Dregarth le dwfn a chynnes yn fy nghalon" (Tegla, *Gyda'r Blynnyddoedd*) - er mwyn cofio bywyd a chyfraniad y Parchedig Ddr E. Tegla Davies (1880-1967), un o weinidogion yr Eglwys Fethodistaidd a llenor nodedig iawn.

Trefn y dydd fydd ymgynnull am 12 o'r gloch. Pawb i ddod â thamaid o ginio ac fe ddarperir paned. Cewch gyfle i gymdeithasu, gweld capel hardd Shiloh (a "chadair Tegla") ac ymweld â bedd Tegla. Ar ddiwedd y daith, bydd bywyd wedi'i drefnu am bris rhesymol.

Am 2 o'r gloch y prynhawn yng nghapel Shiloh, bydd darlith gyhoeddus ar fywyd a gwaith Tegla gan y Parchedig Ddr. Huw John

Hughes, Porthaethwy. Croeso cynnes i bawb ddod i'r ddarlith.

Enwau i'r trefnydd, Robin Jones, Ffôn 01248 670140 neu drwy e-bost robinbethel@tiscali.co.uk cyn gynted â phosib os gwelwch yn dda er mwyn hwyluso'r trefniadau bwyd a.y.y.b.

Y Cadeirydd
yn pregethu
yn y
gwahanol
Ardaloedd

CHWEFROR

5 Ceredigion
12 Dyffryn Clwyd
19 Gwyliau
26 Llanrhaeadr

MAWRTH

5 Morgannwg
12 De Gwynedd
19 Dyffryn Clwyd
26 Glannau Meirion a Dyfi

Gweddiwn am fendith Duw ar ymweliadau'r Cadeirydd ac ar bawb sy'n pregethu'r Efyngyl.

A bydded i Dduw, ffynhonnell gobaith, eich llenwi â phob llawenydd a thangnefedd wrth ichwi arfer eich ffydd, nes eich bod, trwy nerth yr Ysbryd Glân, yn gorlifo â gobaith. Rhufeiniaid 15: 13

Gweithredu Dros Blant

Hoffem ddiolch i'r canlynol am eu rhoddion tuag at Gweithredu dros Blant yn ystod y chwe mis diwethaf:

Delyth McIntyre; Salem, Pentre Helygain; St Paul's Aberystwyth; D C Jones, Pentre Helygain; Ebeneser, Dolgellau; Horeb, Croesoswallt; Peniel, Llanelwy; Pendref, Dinbych; Bathafarn, Rhuthun a Mrs Olwen Ellis.

Anfonwyd cyfanswm o £610.50 yn enw Synod Cymru.

Diolch i bawb a brynodd gardiau Nadolig - gwerthwyd dros 100 o becynnau.

Yn ystod mis Tachwedd 2016 fe gollwyd un a fu yn weithwraig a chefnogwraig frwd dros Gweithredu dros Blant. Roedd Mrs Megan Wall o gapel Bethel, Mynydd y Fflint yn un a oedd wedi codi llawer o arian trwy drefnu sawl digwyddiad megis cymanfa ganu a chwis. Dymuniad y teulu oedd derbyn rhoddion yn lle blodau er cof am Megan, tuag at Gweithredu dros Blant. Daeth cyfanswm y rhoddion i £694.73.

Gyda diolch am bob cyfraniad.

Parchg. Marc a Mrs Margaret Morgan

ER COF AM RAYMOND

Cynhaliwyd noson arbennig yn Llanrhaeadr ym Mochnant er mwyn cyflwyno siec i Gronfa Liniaru Canser Macmillan am swm gwyh - £10,720.85 - sef elw taith gerdded er cof am y diweddar Barchedig Raymond Hughes. Yn y llun gwelir Karen Wynne, merch Raymond, Mrs Nancy Hughes ei fam a Mrs Susan Hughes ei weddw, ynghyd â rhai o blant y fro.

Ein brawd, ein gweinidog bro, ein cyfaill
fu'n cofio a gwylio,
deuai Ray o hyd am dro
i'n gweled a'n bugeilio.

Robin Hughes

Myfyrdodau LLEUCU

Well i mi egluro pwy dw i. Lleucu 'di'r enw, Lleucu Llwyd. Dw i yn llwyd hefyd, o 'nghorun i'n sawdl. Neu i ben draw 'nghynffon. Dw i'n byw mewn capal. BYW mewn capal, dalltwch! Dw i'n gweubod bod TWLLU capal yn job i rai, heb sôn am fyw yno. Glywsoch chi'r dywediad ynglŷn â llygod eglwys, eu bod nhw'n dlawd neu ryw lol? Go brin! Mae'n fywyd reit braf arnon ni, lygod capal, beth bynnag. Gadewch i mi eich rhoi chi yn y darlun.

Fel pawb, mae'n rhaid i mi a 'nhylwyth gadw corff ac enaid ynghyd. Lasach chi ddeud fod ein deiet yn undonog (hen gopia o lyfr emyna y Methodistiaid Calфинаidd a Wesleiaidd, a briwsion bisgedi yn y Festri). Ond, y peth ydy, da ni yn cael Ymborth i'r Enaid yma yn y capal. Dach chi'n synnu 'mod i'n gweubod geiria mawr fel 'na? O, dw i'n gweubod digon o rai mwy! Cynhaliath, gogoniant, tragwyddoldeb . . . o, a LLAWENHEWCH (wrth sôn am hwnnw, mae angan edrach chydig yn llai diflas nag arfar).

Ond sôn roeddwn i am yr ymborth ysbrydol y mae rhywun fel fi yn ei gael. Mae o i'w gael gyda phob cegaid o lyfr

emyna y Methodistiaid Calфинаidd a Wesleiaidd, wrth gwrs, ond pan ddaw'r ffyddloniaid (er ddim yn agos mor ffyddlon â fi wrth gwrs) yma ar y Sul, mi fydda i'n gweubod fod y Moliannus Ddydd wedi dod. Dw i'n teimlo fel canu dros y lle - soprano ydw i, gyda llaw - am fod y capal braf yma yn llawn mawl i'r Hollalluog Dduw. Dw i'n trio cadw'n reit ddistaw, cofiwch, ond dw i wrth fy modd pan ma'r saint i gyd yn canu. Peth arall dw i'n licio 'di cael fy suo'n braf wrth i'r prif sant yn y pulpud arwain y weddi. Yn enwedig os bydd o'n dyfynnu o'r Llyfr Emyna.

Rhyw duadd i bregethu'r weddi amball dro, ella. Wedyn daw'r bregath. Adag

hynny mi fydda i'n picio i'r Festri i weld be di hanas y bisgedi ar gyfar y Panad ar ôl yr Oedfa.

Ddyliwn i egluro, 'fyd, mod i'n licio'r saint erill fydd yn dod yma weithia i ryw gwarfodydd undebol ac ecwmeniaidd a phetha felly. (Mae'r bisgedi'n reit sbesial bryd hynny). Dw i yn mwynhau'r carola adag y Dolig, ac ma'r peth ma o'r enw y Garawys yn d'wad yn fuan, dw i'n meddwl, hefyd. Gobeithio fydd o ddim yn golygu llai o fisgedi fatha llynadd. Cyn bellad na fydd y saint druan yn dechra edrach yn ddiffas. Maen nhw'n ffeind, wchi, yn dod â petha i'r Banc Bwyd i helpu pobol. Biti bod nhw mewn tunia - sut haul mae agor y rheini. Hei! Dw i'n meddwl mod i'n clywad rhywun yn dod. Ta ta tan toc.

Canmoliaeth i'r Ysgol Sul o gyfeiriad annisgwyl

gan y Parchg. Ddr. HUW JOHN HUGHES

Cant saith deg o flynyddoedd yn ôl i eleni, cyhoeddodd y Llywodraeth yr adroddiad ar addysg yng Nghymru sy'n cael ei adnabod fel Brad y Llyfrau Gleision. Bu'r adroddiad hwn yn gyfrifol am ysgwyd ein gwlad i'w seiliau. Beth tybed oedd ganddo i'w ddweud am addysg yr Ysgol Sul yng Nghymru yn y cyfnod hwnnw?

I ddechrau, gadewch inni bwyso a mesur beth yn union oedd bwriad a chynnwys y Llyfrau Gleision, sef adroddiad mewn tair cyfrol drwchus, cyfanswm o 1256 o dudalennau a'r rheiny wedi'u rhwymo mewn cloriau glas. Fe'i paratowyd ar gais y Llywodraeth dan gyfarwyddyd Syr James Kay-Shuttleworth, Ysgrifennydd y Cyfrin Gyngor ar Addysg. William Williams, Aelod Seneddol Coventry a Lambeth (brodor o Lanpumsaint) a ysgogodd y drafodaeth ar lawr Tŷ'r Cyffredin ym 1846 gan ofyn am ymchwiliad i gyflwr addysg yng Nghymru, yn arbennig i gyfleusterau'r dosbarth gweithiol i ddysgu Saesneg. Saesneg, sylwer! Rhoddwyd y dasg i dri o fargyfreithwyr ieuainc, aelodau o'r Eglwys Sefydledig a Saeson rhonc – R.R.W. Lingen, J.C. Symons a H. Vaughan Johnson. Nid oedd gan yr un ohonynt wybodaeth am Gymru, ei hiaith, ei diwylliant na'i phobl. Nid oedd ganddynt, chwaith, ddim profiad o ddysgu nac o weinyddu ym myd addysg. Rhwng Mawrth 1846, dyddiad cynigiad William Williams ar lawr y Tŷ a Hydref 1847 fe gwblhaodd y tri hyn y gwaith ac yn sicr ni ellid eu cyhuddo o esgeuluso'r cyfarwyddyd a roed iddynt. Cynhwysai'r Adroddiad wybodaeth fanwl a phur gynhwysfawr am gyflwr addysg yng Nghymru. Yn ôl yr Adroddiad, gellir crynhoi mai diffygiol ac aneffeithiol oedd safon yr addysg ddyddiol drwyddo draw. Ond yng nghanol y mwrllwch ymddengys llygedyn gobeithiol – cyfraniad yr Ysgolion Sul.

Yr Ysgolion Sul

Er mor drylwyr fu'r Comisiynydd yn arolygu'r ysgolion dyddiol, nid oedd mor hawdd arolygu'r ysgolion Sul. Roedden nhw ar wasgar mewn ardaloedd anghysbell ac anhygyrch ac yn cyfarfod ar un diwrnod o'r wythnos yn unig. Er bod holiaduron dwyieithog, penodol wedi'u hargraffu ymlaen llaw yn y prif gyfnodolion crefyddol a newyddiaduron yn annog arweinwyr yr ysgolion i'w cwblhau cyn yr ymweliadau, ychydig iawn oedd wedi trafferthu i'w llenwi.

Crynodd R.R.W. Lingen, finiog ei dafod, y rhesymau am hyn gan fynnu mai dyma oedd y 'first attempt to apply the rigid forms of statistical investigation among a class of persons who in general had neither the records nor the habits of mind corresponding to such an inquiry.' Mae'r gyllell wedi ei thrywanu i'r byw! Mae'n werth sylwi hefyd fod Syr James Kay-Shuttleworth wedi rhoi cyfarwyddyd manwl i'r Comisiynydd i graffu ar ddylanwad yr Ysgolion Sul, 'the Sunday Schools must be regarded as the most remarkable, because the most general, spontaneous effort of the zeal of Christian congregations for education.'

Y nodwedd amlycaf ynglŷn â'r ysgolion Sul oedd eu niferoedd sef 2664 o'i gymharu â 1657 o ysgolion dyddiol. Yn chwe sir y Gogledd, gyda phoblogaeth o 396,320 (Cyfrifiad 1841) mynychai 116,254 o blant ac oedolion. Yn siroedd y Canolbarth a'r De gyda phoblogaeth o 601,362, mynychai 139,341 o blant ac oedolion. Rhagorai hyn yn fawr ar niferoedd yr ysgolion dyddiol gyda 32,033 o ddisgyblion yn eu mynychu yn y Gogledd a 46,794 yn y Canolbarth a'r De gyda'r cyfanswm drwy Gymru benbaladr yn 78,827. Dengys yr ystadegau fod dros chwarter poblogaeth Cymru yn mynychu'r Ysgol Sul yn y blynyddoedd 1846-7 ac erbyn diwedd y ganrif roedd yn agos i hanner y boblogaeth yn fynychwyr yr Ysgol Sul.

Yr Iaith

Ym marn y tri Chomisiynydd roedd y Gymraeg yn rhwystr i'r Cymry. Fel y dywed Symons yn berffaith blaen, 'The Welsh Language is a vast drawback to Wales, and a manifold barrier to the moral progress and commercial prosperity of its people.' Ond mae'r tri yn ddigon craff i sylweddoli fod y dysgu yn yr Ysgolion Sul a hynny, trwy gyfrwng mamiaith y plant, wedi dwyn ar ei ganfed. Nid felly roedd hi yn yr ysgolion dyddiol lle y dysgid trwy gyfrwng y Saesneg a hynny heb fawr o gymorth i'r rhelyw oedd yn dod o gartrefi uniaith Gymraeg. Meddai Vaughan Johnson am ysgolion siroedd y Gogledd, 'every book in the school is written in English, every word he speaks is to be spoken in English....yet he is furnished with no single help for acquiring a knowledge of English.' Ond yn yr Ysgolion Sul roedd y disgyblion yn rhagori ar yr un dosbarth o Saeson yn Lloegr yn eu gallu i ddarllen y Beibl yn eu hiaith eu hunain.

Y Dysgu

Gellir crynhoi patrwm yr hyfforddiant yn yr Ysgolion Sul drwy Gymru benbaladr i addoliad dechreuol i'r ysgol i gyd, dosbarthiadau'n canolbwyntio ar sillafu a dysgu darllen, cateceisio a dosbarthiadau'n darllen y Beibl gyda gwasanaeth byr, gweddi ac emyn i gloi'r gweithgareddau.

Mae'r Comisiynydd yn feiriadol iawn o safon y dysgu a'r hyn sy'n dod yn amlwg yn eu hadroddiadau yw'r undonedd, y diffyg dychymyg a'r pwyslais ar lafur cof sef dysgu penodau cyfain o'r Beibl a'r Catecism ar y cof. Roedd angen llawer mwy o drafod a deall yr hyn oedden nhw'n ei ddarllen.

Ar y cyfan roedd Ysgolion Sul yr Anglyddffurfwyr yn rhagori ar Ysgolion Sul yr Eglwys Sefydledig a hynny am eu bod yn rhoi mwy o bwyslais ar ysbrydoled y gynulleidfa gyfan yn hytrach na chanolbwyntio ar hyfforddi plant yn unig yn elfennau addysg grefyddol.

Cyfraniad cymdeithasol yr Ysgolion Sul

O safbwynt cymdeithasol, yr hyn a welodd y Comisiynydd oedd bod yr Ysgolion Sul yn rhoi cyfle i deuluoedd cyfain gydweithio, pwyllgora a threfnu, cyfleoedd fyddai ymhell o'u cyrraedd yn eu cymunedau heb ddylanwad yr ysgol Sul. Deuai'r bobl i'r Ysgol Sul yn eu dillad parch a chanmolir y bobl am eu hymroddiad i helpu eu cymdogion; yn ôl Symons roedd mwy o Samariaid ymhlith y tlodion nag oedd ymysg y boneddigion. Yn siroedd y Gogledd gwêl Johnson ddylanwad pellach yr Ysgolion Sul, 'as the influence of the Welsh Sunday School decreases, the moral degradation of the inhabitants is more apparent.' Daeth Lingen i'r un casgliad yn siroedd y De.

I gloi, mae'n werth dyfynnu barn y Comisiynydd am gyfraniad yr Ysgol Sul. Meddai Lingen, 'These schools have been almost the sole, they are still the main and the most congenial centres of education.' Mae Symons yn dilyn yr un trywydd, 'I must bear my cordial testimony to the services which these humble congregations have rendered to the community.' Yr un oedd y neges am gyfraniad Ysgolion Sul yn siroedd y Gogledd, 'the main instrument of civilisation.' Ni ellir cael canmoliaeth uwch.

Dim ond codi cwr y llen a wneir yn yr erthygl fer hon ond mae'n dangos yn glir beth oedd dylanwad yr Ysgol Sul a'r modd y daeth yn offeryn pellgyrhaeddol ym mywyd y Cymry.

Dyma'r unig elfen obeithiol a godai'n ddigymell o fewn y gymdeithas Gymraeg. Yr Ysgol Sul oedd yr unig gyfundrefn addysg Gymraeg a Chymreig a gawsom fel cenedl. Yr hwn sydd ganddo glustiau, gwrandawed.

Merch Y MANS

gan Llinos Howells

Fe ddes i'r byd ar y deunawfed o Orffennaf 1954 - merch gyntafanedig y Parchedig Tudor a Mrs Morfudd Davies. Roedd hi'n dridiau hanesyddol iawn yn hanes gweinidogion Wesla Cymru! Yn fy nilyn ar y pedwerydd ar bymthegfed o'r mis daeth Rona, merch i'r Parchedig a Mrs E.H.Griffiths ac ar yr ugeinfed ganwyd Angharad, merch i'r Parchedig a Mrs Owen E. Evans. Ie, tridiau cyffrous iawn! A gallaf ddweud ein bod ni'n tair mewn cysylltiad ac yn ffrindiau agos hyd heddiw.

Fe'm ganwyd yn Ystumtuen a gwaed y 'Cardi' yn treiddio'n ddwfn trwof gan fod Mam hefyd yn enedigol o Sir Aberteifi [Llanbedr Pont Steffan]. Nid oes llawer o gof gennyf am y pentref gwledig gan na fûm ond yn byw yno am dri mis ar ddeg. Ond mi glywais ambell stori ddoniol, yn enwedig hanes y ddwy nain yn dod i helpu fy mam gyda'r babi newydd. Deuai Nain o Wyddelwern, ger Corwen a Mam-gu o Lanbed. Ac yn ôl y sôn cafwyd llawer o hwyl yn gwranddo arnynt yn sgwrsio â'i gilydd. Doedd y ddwy ddim yn deall ei gilydd o gwbl!

Ym mis Medi 1955, symudon ni'n tri i Ddolgellau ac i Sir Feirionnydd, sir enedigol fy nhad. A thair blynedd yn ddiweddarach ar nos Sadwrn, Mehefin 7fed 1958 fe gyrhaeddodd fy mrawd bach, Gwyn. Chafodd fy nhad ddim gwybod am ei fodolaeth tan ar ôl yr oedfa drannoeth. Pam hynny tybed? Wel, roedd yr oedfa y bore hwnnw yn cael ei darlledu'n fyw ar y radio o gapel Ebeneser, a 'Nhad oedd yn pregethu. Trist nodi fan hyn mai ar ddydd penblwydd Gwyn yn 2010 y bu farw fy nhad. Rwy'n cofio capel Ebeneser a mynychu'r Ysgol Sul yno a chasglu at y Genhadaeth Dramor. Byddem yn cael llyfr yn rhodd

os oeddem wedi casglu dros £5! Rwy'n cofio hefyd fy niwrnod cyntaf yn yr ysgol - cerdded yn llaw fy nhad i Ysgol yr Eglwys, nid nepell o Heulfryn, ein cartref. Ar ôl pum mlynedd rhaid oedd cadw at y drefn Wesleiaidd a symud ymlaen. Y tro hwn i dref glan môr Pwllheli ac i Lys Myfyr, Ffordd Caerdydd. Ychydig a wyddwn bryd hynny y byddai dinas Caerdydd yn dod yn rhan o lwybr fy mywyd.

Bywyd braf oedd bywyd plentyn ym Mhwillheli. Cerdded i lan y môr, chwarae yn y tywod, mynd am dro ar hyd 'lonco bach', a gwyllo'r elyrch wrth groesi Pont Solomon ar y ffordd i'r capel bob bore Sul. A phan ddeuai teulu a ffrindiau draw i aros, rhaid oedd ymweld â Butlins. A dweud y gwir dyna oedd ein dewis cyntaf ni, blant Ysgol Sul Seion, pan eid ati i drefnu'r trip blynyddol!

Roedd cael ymweld â Phen Llŷn yn dipyn o antur i fy mrawd a minnau, yn enwedig adeg y Nadolig. Rwy'n cofio cael gwahoddiad i bartion Nadolig y plant yn y capeli a oedd dan ofalaeth fy nhad. Doedd y parti ddim yn gyflawn heb ymweliad gan yr hen Santa a chofiaf y wefr o gael anrheg fechan bob tro.

Do, fe gawsom bletyndod a magwraeth hapus dros ben a bywyd braf a diogel. Mae ein dyled yn fawr i'n rhieni am gynifer o bethau. Wnes i erioed deimlo fy mod wedi fy amddifadu o unrhyw beth. Fe roeson nhw werthoedd i ni, a'r capel a'r Ysgol Sul yn ganolbwynt i'n bywydau.

Daeth diwrnod ffarwelio â Phwllheli, a ffarwelio â'n cymdogion hoff ym Morannedd. Cyrhaeddodd y lori fawr ac fe'i llenwyd heb unrhyw drafferth. Ond pan ddaeth y diwrnod symud doedd dim lle i Gwyn a minnau yn y car! Rhoddwyd ni ar fws Crossville ar y maes ym Mhwillheli a'n rhieni yn dilyn y bws bob cam i Flaenau Ffestiniog!

Symud, felly, o'r môr i'r mynydd (a'r glaw!). Roeddwn i'n un ar ddeg mlwydd oed ac yn dechrau yn yr ysgol uwchradd sef Ysgol Sir Ffestiniog. Cymraeg oedd iaith yr iard a Chymraeg siaradai pob un o'r athrawon ond Saesneg oedd iaith y gwersi ar wahân i'r Gymraeg, wrth gwrs, ac Ysgrythur.

Bywyd prysur a chymdeithasol iawn oedd bywyd yn y Blaenau. Arferwn fynychu'r Gobeithlu yn wythnosol yng Nghapel Ebeneser a chael llawer o hwyl. Roedd y traddodiad canu yn gryf iawn yn y Blaenau a'r enwadau i gyd yn uno pan gynhelid cymanfaoedd canu a phob capel dan ei sang. Roedd Adran Urdd lewyrchus iawn yno ac roeddwn wrth fy modd yn cystadlu yn yr Eisteddfodau a chael y profiad o fynychu gwersylloedd yr Urdd yn Llangrannog a Glan-llyn.

Roedd canu pop Cymraeg yn ei anterth yng Nghymru yn niwedd y chwedegau a minnau, yn fy arddegau, yn mwynhau'r gerddoriaeth. A doedd nunlle gwell i fynd i wrando ar fy arwyrg nag i'r Forum yn y Blaenau. Ie, dyddiau hapus iawn oedd y

pum mlynedd a dreuliais yn y Blaenau. Ffurfiiais gyfeillgarwch clòs gyda nifer o'm cyfoedion sydd yn parhau hyd y dydd heddiw. Ar ôl sefyll fy arholiadau Lefel O a chael y canlyniadau, cyrhaeddodd y lori fawr unwaith yn rhagor. Ond y tro hwn, doedd dim yr un cyffro - dim ond dagrau hallt. Doeddwn i ddim eisiau gadael.

I'r Felinheli yr aethom nesaf a minnau i'r chweched dosbarth yn Ysgol Ramadeg y Merched, Bangor. Saesneg oedd iaith yr ysgol - mor wahanol i'r Blaenau. Dim ond am flwyddyn y bûm yno cyn i'r ysgol uno ag Ysgol Ramadeg y bechgyn sef 'Friars.' Roedd cael bod ymysg bechgyn eto yn llawer mwy naturiol i mi ac roedd awyrgylch yr ysgol hon yn un llawer mwy Cymreig. Ar ôl astudio Cymraeg, Ffrangeg ac Almaeneg ar gyfer fy arholiadau Lefel A, y cam nesaf oedd gadael cartref i fynd i'r coleg yng Nghaerdydd i astudio Cymraeg a Ffrangeg.

Arhosais yn y De gan dderbyn swydd dysgu ym Merthyr ac yma yr wyf wedi ymgartrefu hyd heddiw ac yn aelod yng Nghapel Wesla Bethel Caerdydd. Erbyn hyn rwyf innau wedi ymddeol ac yn rhannu fy amser rhwng Iwerddon a Chymru gan fod Rhiannon fy merch yn byw yn yr Ynys Werdd. Braf yw cael ymweld ag Iwerddon a threulio amser gyda'r wyrion bach annwyl. Rwyf newydd ddychweled ar ôl bod ar daith rownd y byd - ond stori arall yw honno!

YMDDIRIEDOLAETH BONNER

Ydych chi'n ifanc (dan 26 oed), yn byw yng Nghymru (neu ag o leiaf un o'ch rhieni wedi'i eni yng Nghymru) ac yn chwilio am nawdd er mwyn gallu cymryd rhan mewn prosiect sy'n gysylltiedig ag un neu ragor o'r amcanion a restrir isod? Neu efallai y gwyddoch am rywun ifanc sydd â chysylltiad ag un o'n capeli ac a fyddai â diddordeb. Rhowch wybod iddynt!

- Addysg
- Hyrwyddo pob agwedd ar waith yr eglwys Gristnogol gan gynnwys, ond nid yn gyfyngedig i, waith gweinidogaeth leyg, pregethu, efengylu, hyfforddi a gwaith maes
- Gwaith ieuencid a chymuned
- Gwaith gyda, neu yn gysylltiedig â phobl sydd ag anabledd corfforol neu feddyliol, a chyda grwpiau neu gymdeithasau sy'n gweithio gyda, neu yn gysylltiedig â phobl o'r fath.

Mae Ymddiriedolaeth Bonner yn cynnig nawdd i helpu gyda phrosiectau fel hyn. Nid oes angen i'r prosiect fod wedi ei leoli yng Nghymru; gall fod mewn unrhyw ran o'r byd.

Cysylltwch â'r Ysgrifennydd: Mr Jack Healey E-bost:

BonnerTrust@methodistwales.org.uk

<mailto:BonnerTrust@methodistwales.org.uk>

Aed dy bresenoldeb hyfryd

Dyma luniau o rai o aelodau Pisgah, Rhiwlas, yn mynd â llawenydd y Nadolig allan o furiau'r capel, at rai sydd bellach yn methu dod i'r capel oherwydd henaint a llesgedd. Cawsant eu hysgogi drwy glywed pregeth gan y Parchg. H. J. Huws, yn pwysleisio pwysigrwydd mynd â'r Eglwys at y bobl lle bynnag y maen nhw. Penderfynodd Rhian Evans-Hill ac Einir Wyn Williams, ynghyd â chyfeillion eraill, yr hoffent gynnal oedfaon Nadolig mewn dau gartref henoed lleol sef Plas Pengwaith, Llanberis, a Glan Rhos ym Mrysincyn. Yng ngeiriau Rhian: "Roeddwn yn teimlo ei bod yn bwysig i ni fynd i gynnal oedfa gyda'r rhai hynny sydd yn annwyl i ni ac sydd wedi gweithio mor galed dros y blynyddoedd i gynnal y capel. Roedd yn ddiwrnod hyfryd a phawb wedi mwynhau – yn sicr yn werth yr ymdrech."

chwith:
Gwasanaeth
Nadolig yn Salem,
Rhyd y Foel

isod:
Cyfeillion
Pendref, Dinbych

Tudalen y Plant

Tyfodd Iesu Grist i fyny ym mhentref Nasareth. Dyma lun y pentref, gyda'r bobl yn brysur yn gwneud gwahanol bethau. Welwch chi'r un sy'n darllen sgrôl? Pan oedd Iesu'n fachgen, dysgodd ddarllen Hebraeg, iaith yr Iddewon.

Dyma sut mae Hebraeg yn edrych – mae'r llythrennau'n wahanol i'r rhai sydd gennym ni! Mae'n rhaid darllen o'r dde i'r chwith, hefyd, yn lle o'r chwith i'r dde. Dyna pam mae rhifau'r adnodau ar y dde. Salm 118 sydd ar y dudalen yma. Mae adnod 33 yn dweud, yn Gymraeg:

O ARGLWYDD, dysga fi i fyw fel mae dy gyfraith di'n dweud. (Salm 118:33 beibl.net)

Roedd cadw'r gyfraith yn bwysig iawn oherwydd dyna sut roedd yr Iddewon, pobl arbennig Duw, yn ceisio gwneud beth roedd ar Dduw eisiau iddyn nhw ei wneud. Ond gwnaeth Iesu fwy na dim ond cadw'r gorchmynion sydd yn yr Hen Destament. Rhoddodd gyfraith newydd i ni:

“Dw i'n rhoi gorchymyn newydd i chi: Carwch eich gilydd. Rhaid i chi garu'ch gilydd yn union fel dw i wedi'ch caru chi. Dyma sut bydd pawb yn gwybod eich bod chi'n ddilynwyr i mi, am eich bod chi'n caru'ch gilydd.” (Ioan 13: 34-35 beibl.net).

N	I	E	S	U	G	L
H	A	U	A	R	E	Y
E	L	S	I	A	A	F
L	I	T	H	A	C	R
P	C	Y	L	R	B	A
U	S	A	L	M	E	I
B	E	I	B	L	H	T

Chwilair

Mae'r geiriau hyn i gyd yn cuddio yma yn rhywle:

**NASARETH, IESU, HEBRAEG
BEIBL, SALM, CYFRAITH
CARU, HELPU**

Gallwn garu ein gilydd drwy wneud pethau i helpu ein gilydd.

